

XXIV ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПЪРВА РЕДОВНА СЕСИЯ

Стенографски дневникъ

НА

4. заседание

Петъкъ, 4 ноемврий 1938 г.

(Открито въ 15 ч. 15 м.)

Председателствувалъ подпредседателътъ Георги Марковъ. Секретари: Д-ръ П. Яламовъ и П. Марковъ

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:

	Стр.		Стр.
Съобщения:		Ж. Струнджевъ	37
Благодарствена телеграма отъ Нейно Величество Царицата за		Докл. С. Колчевъ	37
отправенитъ ѝ по случай именния ѝ день поздрави и благо-		Петко Стояновъ	38
пожелания	33	Н. Вачковъ	38
Отпуски	33	х. А. Поповъ	38
Питания	33, 34	И. Момчиловъ	39
Законодателно предложение	34	Н. Логофетовъ	41
По дневния редъ:		Х. Мирски	42
1. Второ четене законопроекта за разрешаване на министра на		И. Калчевъ	43
желѣзницитъ и пристанищата да поеме задължение за нуж-		М-ръ С. Ганевъ	43
дитъ на българскитъ държавни желѣзници и пристанища		М-ръ М. Йововъ	46
въ размѣръ на 1.000.000.000 л., платими за повече отъ три			
бюджетни години. (Докладване, разискване и приемане)	34	2. Второ четене законопроекта за допълнителенъ бюджетенъ	
Говорили: Б. Абаджиевъ	34	кредитъ по бюджета на Главната дирекция на желѣзницитъ	
В. Чобановъ	35	и пристанищата за 1938 б. г. (Докладване, разискване и	
		приемане)	47
		Говорилъ: М-ръ С. Ганевъ	48
		Дневенъ редъ за следващото заседание	49

Председателствувашъ Г. Марковъ: (Звъни) Понеже има нужното число народни представители, отварямъ заседанието.

(Отсъствуватъ г. г. народнитъ представители: Борисъ Василевъ Мончевъ, Георги Киряковъ Чалбуровъ, Георги Петровъ Панайотовъ, Дойко Петковъ Дойковъ, Илия Димитровъ Славковъ, д-ръ Найдънъ Ник. Найденовъ, д-ръ Петъръ Стояновъ Яламовъ и Стефанъ Стояновъ Стателовъ)

(Става правъ) Преди дневния редъ, съобщавамъ на г. г. народнитъ представители, че въ отговоръ на поздравителната телеграма, отправена отъ председателя на Народното събрание и отъ името на народното представителство по случай именния день на Нейно Величество Царицата, Нейно Величество е благоволила да отговори съ следната телеграма: (Всички г. г. народни представители, г. г. министритъ, журналиститъ и публиката ставатъ прави) (Чете)

„Стойчо Мошановъ — председателъ на Народното събрание.

Вамъ и на народното представителство искрено благодаря за любезнитъ поздрави и благопожелания, които ми изпращате по случай именния ми день. Йоанна“. (Ръкоплѣскания отъ всички страни)

(Сѣда) Председателството е разрешило отпуски на следнитъ народни представители:

на г. х. Атанасъ Поповъ — 3 дни — 9, 10 и 11 ноемврий;

на г. Георги п. Стефановъ — 1 день — 9 ноемврий;

на г. Михаилъ Михайловъ — 3 дни — 9, 10 и 11 ноемврий;

на г. Никола Николовъ — 3 дни — 9, 10 и 11 ноемврий.

Постѣпили сѣ следнитъ питання:

Отъ софийския народенъ представителъ г. Тодоръ Кожухаровъ до г. министъръ-председателя и министъръ на външнитъ работи и изповѣданията — моли да му се отговори въ най-скоро време, кога ще бждатъ произведени

нови избори въ овакantenитъ избирателни райони, следъ касирането на нѣкои народни представители, съгласно чл. 32 отъ избирателния законъ.

Питането ще бжде изпратено на г. министъръ-председателя и министъръ на външнитъ работи, за да отговори, когато бжде готовъ.

Отъ сѣщия народенъ представителъ до г. министра на външнитъ работи и изповѣданията — пита, до кога ще се държи вакантенъ постѣтъ български пълномощенъ министъръ въ Парижъ.

Постѣпило е заявлението отъ народния представителъ г. Петко Стайновъ до председателя на Народното събрание — моли да се счита за възобновено за редовната сесия отправеното до г. министра на правосѣдието питане относно мѣрките, които сѣдебната власть е взела за наказване лицата, които сѣ откраднали книгата по произвеждането на петричкия изборъ.

Отъ сѣщия народенъ представителъ заявление до председателя на Камарата — моли да се възобнови даденото презъ извънредната сесия до г. министра на правосѣдието питане, отнасящо се за отговорността на Софийския областенъ прокуроръ по неосвобождаването на незаконно задържани политически лица.

Заявление отъ г. Минчо Пановъ — поддържа питането си до г. министра на народното просвѣщение относно закриването на непълната гимназия въ с. Полски-Тръмбешъ.

Заявление отъ г. Стойно Славовъ до председателя на Камарата — уведомява, че поддържа питането си до г. министра на земедѣлието и държавнитъ имоти относно вземанията на цвеклопроизводителитъ отъ Каялийската захарна фабрика.

Отъ сѣщия народенъ представителъ заявление до председателя на Камарата — поддържа питането си до г. министра на финанситъ относно възможността да се унифициратъ и редуциратъ данѣнитъ до единъ единственъ поносимъ и справедливъ данѣкъ.

Заявление от народния представител г. Вълчо Бонев — поддържа питането си, подадено през първата извънредна сесия до г. министра на търговията, промишлеността и труда относно въпроса за колективния договор.

Питане от народния представител г. Дончо Узунов до г. министра на земеделието и държавните имоти въ връзка с чл. 94 от закона за подпомагане земеделското производство и опазване полските имоти — пита г. министра на земеделието, ще остави ли досегашния режим, при който само Общият съюз на земеделските кооперации и Земеделската банка единствено доставят горивен материал, или ще измени този закон. Във питането си г. Узунов обяснява, че има известни дефекти въ досегашната система.

Питане от народния представител г. Иван Бояджиев до г. министра на земеделието и държавните имоти — иска да знае какво е направено по отношение искането на пчеларите да им се раздаде безмитна захар за изхранване на пчелите.

Питане от сивенските народни представители г. Деню Георгиев и г. Иван Бояджиев до г. министра на земеделието и държавните имоти — питат, не намира ли за необходимо внасянето на законодателно предложение за отсрочване вноските на оземлените селски стопани.

Постъпило е законодателно предложение с вносите народните представители г. г. Гето Кръстев и Йосиф Робев, подписано от нужното число народни представители, за даване облаги и покровителство на бойците от фронта.

Това законодателно предложение ще бъде отпечатано и раздадено на народните представители и ще бъде поставено на дневен ред.

Всички тия заявления и питання ще се изпратят на съответните министри и, когато те бъдат готови, ще отговорят.

Пристъпваме към първата точка от дневния ред — **ВТОРО ЧЕТЕНЕ ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА РАЗРЕШАВАНЕ НА МИНИСТРА НА ЖЕЛЪЗНИЦИТЕ И ПРИСТАНИЩАТА ДА ПОЕМЕ ЗАДЪЛЖЕНИЕ ЗА НУЖДИТЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ ДЪРЖАВНИ ЖЕЛЪЗНИЦИ И ПРИСТАНИЩА ВЪ РАЗМЪРЪ НА 1.000.000.000 Л., ПЛАТИМИ ЗА ПОВЕЧЕ ОТ ТРИ БЮДЖЕТНИ ГОДИНИ.**

Има думата г. докладчикът, за да докладва законопроекта на второ четене.

Докладчик С. Колчев: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за разрешаване на министра на железниците и пристанищата да поеме задължение за нуждите на българските държавни железници и пристанища въ размър на 1.000.000.000 л., платими за повече от три бюджетни години.

Чл. 1. Разрешава се на министра на железниците и пристанищата да поеме задължение въ размър на 1.000.000.000 л. за доставка на подвижен материал, локомотиви, вагони, мотори, резервни части, стрелки, релси, разни железнопътни материали и други.

Задълженията да засегнат последователно до 12 бюджетни години, начиная от бюджета за 1942 година, за изплащане погашението и лихвите, като лихвите по до 6% годишно, да се изплащат на половингодишни вноски през годините 1939—1941 година включително.

Председателстващ Г. Марков: Има думата народният представител г. Боян Абаджиев.

Б. Абаджиев: (От трибуната) Г. г. народни представители! По законопроекта за заеми, които ни се представиха, както от Министерството на благоустройството, така и от Министерството на железниците, голяма част от народното представителство каза своята дума. Намъ се представя този законопроект на второ четене. Аз нмах възможност при първото четене на този законопроект да изкажа известни мисли от значение и от полза, въ връзка с транспорта изобщо и специално с положението на българските държавни железници. Твърде кратко е времето, за да мога да развия оня въпрос, който няколко години се повдига от страна на Варненската и Русенската търговско-индустриални камари, обединяващи всички стопански съсловия и организации. Касае се за един актуелен въпрос — за създаването свободни зони въ Варна и Русе. Въ речта ми по отговора на тронното слово въ първата извънредна сесия

аз само зачехнах този въпрос. Също така и по повод на първия заем за корабоплаването тукъ се изнесе същият въпрос от народния представител от Русе г. Дойко Петков. Независимо от това напоследък търговско-индустриалната камара въ Варна, заедно с търговско-индустриалната камара въ Русе представиха на вашето внимание едно обширно изложение по този въпрос. Въпросът е не само локален, той е от голямо общостопанско значение за страната ни, особено сега, когато се свързва и с други големи въпроси.

Особено след последните събития въ Централна Европа, Дунавът, който през вековете е играл ролята на главна артерия, тегне да се разработи въ централен европейски път, пресичащ европейския континент, водещ по най-краткото разстояние през Черно море за Близкия изток, Леванта, а даже и по-нататък. Естественият район на тази главна артерия постепенно се разширява чрез допълването му с нови мрежи от изкуствени канали, за да се превърне един ден въ единствено предпочитан път за търговията между тези две, с различна стопанска структура, области.

От дълго време насам не веднажъ е билъ поднасян на общественото внимание въпросът за възможността, които се откриват предъ насъ, да привлечем този трафикъ презъ наша територия, презъ ивицата Русе—Варна и обратно. Известно е, че пътят Дунав—Цариград презъ Русе—Варна се съксява съ близо 450 км.; че разстоянието Хамбург—Багдад презъ Дунава е много по-кратко, отколкото презъ Триест или кое да е пристанище. Тръбва да отбележимъ, че едновременно съ значителното съксяване на разстоянието Дунав—Ориента и т. н. презъ Русе—Варна, този път предлага и други преимущества — избягват се трудностите, произхождащи от поддържането въ плавателна изправност устието на Дунава, избягват се неудобствата, свързани с уреждането на политико-икономическите въпроси около неговото поддържане и, най-после, избягва се ежегодната 4—5 месечна летаргия на това устие, поради замръзването му през зимните месеци. Съ други думи, наредъ съ значителното съксяване на пътя, дунавският трафикъ за морето и този от морето за Дунава, насоченъ презъ Русе—Варна и обратно, ще може да разчита на постоянно движение, ненарушавано от природните стихии и от политико-икономическите смущения.

Всички тези обстоятелства поставят предъ насъ перспективата да привлечемъ презъ наша територия — по ивицата Варна—Русе — една значителна част от този трафикъ. Нека отбележимъ, че не се касае за откриване на новъ път. Пътятъ от Дунава презъ Русе—Варна за морето и обратно, известенъ още от Одисея, като перспектива не е изгубилъ отъ своето значение презъ вековете, не го е загубилъ и днесъ.

Въ потвърждение на това ще споменемъ, че линията Русе—Варна, прокарана презъ 1866 г., имаше за задача да създаде единъ по-кратък, по-удобенъ и по-сигуренъ път от Дунава за Цариград. Настоящото време съ своите стопанско-политически тенденции идва само да подчертае още повече неговото значение. Това изпква особено много въ връзка съ подетите мѐроприятия — каналът Рейн—Майн—Дунав — за съединяването на Северно море съ Черно море чрезъ Дунава.

Въ настоящия моментъ трѣбва да направимъ нерадостната констатация, че 60-те години на нашия свободенъ животъ не сѫ отбелязали никакви опити за използването на това географско положение на страната ни. Многократните опити на известни сѣди и институти да повдигнатъ въпроса и да го поставятъ на обществено разглеждане, за да предизвикатъ бързата и ефикасна намѣса на отговорните фактори въ реализирането на мѐроприятията, необходими за осъществяването на тази перспектива, или сѫ оставали безъ последствие, или пъкъ, прочуни донѣкъде отъ съответните ведомства, сѫ оставали мъртва архива.

Сега, когато стопанско-политическите тенденции, последвани от реални мѐроприятия, подчертаватъ още повече нашите възможности въ това направление, ние, отъ своя страна, трѣбва да заработимъ съ голяма настойчивост и ефикасност за създаването на предпоставките, които биха били въ състояние да привлѣкатъ част отъ този грамаденъ трафикъ, изчисленъ презъ 1936 г., сѫ огледъ на тогавашното стопанско и политическо състояние, на няколко милиона тона годишно.

Ние изоставяме идеята за прокарването на единъ каналъ Русе—Варна, който иначе би билъ най-радикалното разрешение на въпроса — не като такава, която не би

могла да намъри своето финансово-стопанско оправдание, а само отъ желанието да се държимъ въ кръга на настоящитѣ ни финансови възможности.

При опредѣляне на мѣроприятията, отъ които трѣбва да изхожда, за да привлѣкѣмъ частъ отъ този трафикъ презъ наша територия, безспорно, трѣбва да се изхожда отъ прѣчкитѣ, които сѣ го отдалечавали отъ естествения му пътъ и сѣ го разпрѣсвали по досегашнитѣ му пътища. Тѣзи прѣчки се очертаватъ въ следнитѣ точки: първо, липсата на митническа свобода за транзита, и, второ, липсата на съоръжения за бързото и евтино претоварване отъ корабъ на вагонъ и пакъ на корабъ и, трето, скъпото навло по линията Русе—Варна. Следователно, предпоставкитѣ за привлечането на частъ отъ този трафикъ презъ наша територия се свеждатъ: първо, до създаване митническа свобода за транзитния трафикъ, чрезъ установяване свободни пристанищни зони въ Варна и Русе; второ, снабдяване на тѣзи пристанища съ необходимитѣ съоръжения за бързо и евтино товарене, разтоварване, складиране и пр. и, трето, възприемането на специална тарифна политика за линията Русе—Варна, която ще се яви само като корекция, като допълнение на останалитѣ мѣроприятия.

Техническитѣ и финансови въпроси по осъществяването на тѣзи мѣроприятия — главно по първитѣ два пункта — сѣ били предметъ на най-обстойно проучване отъ страна на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата. Направенитѣ подробни предварителни изчисления сѣ довели до заключението, че за поставянето въ действие на този механизъмъ, предназначень да привлѣкѣ дунавския трафикъ къмъ морето, презъ наша територия, сѣ необходими на първо време, за постройката на зонитѣ въ Варна и Русе и за обзавеждането имъ, всичко около 70 милиона лева. Ведната трѣбва да отбележа, че проучванията и заключенията на почитаемата Главна дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата иматъ за изходна точка рентабилността и стопанско-политическото оправдание на тѣзи зони. Това ще рече, че на тази цифра трѣбва да се гледа не като на безвъзвратно загубенъ разходъ, а като на единъ капиталъ, който ще носи своята рента.

Преди да пристѣпимъ къмъ изброяването на съществени ползи, които ще извлѣчѣмъ отъ учредяването на въпроснитѣ свободни пристанищни зони, нека си уяснимъ въвсѣмъ накратко тѣхната смѣцность. Свободната пристанищна зона представлява единъ районъ отъ дадено пристанище, въ който манипулирането, сортировката, опаковката, товаренето и пр. на стоката става безъ митнически надзоръ — разбира се, доколкото движението на въпросната стока не преминава границата на зоната. Самото отдѣляне на този районъ въ едно пристанище отъ митническата граница на страната и поставянето му на разположение на международния трафикъ предполага ограждането му по траенъ начинъ, съ огледъ да се възпрепятствува безконтролното проникване отвънъ навътре и отвътре навънъ, за да се осигури движението презъ митническата граница на страната единствено презъ опредѣленъ пунктъ.

Въ връзка съ това ние си позволяваме да обърнемъ внимание на лансираниотъ отъ нѣкои мѣста опасения, че една такава свободна отъ митнически надзоръ пристанищна зона би се компрометирала отъ контрабандата, която ще се върши въ нея. Ще си позволимъ да отхвърлимъ съ най-голъма категоричность състоятелността на тѣзи опасения, защото единствената прѣчка, която може да спъне реализирането на тази идея, бѣше страхътъ у хората на Министерството на финанситѣ, че щѣла да се поощри контрабандата. Подобно опасение, както казахъ и по-рано, не може въ никой случай да спъне едно такова голѣмо дѣло, защото Министерството на финанситѣ има пълната възможность да засили своя контролъ. А този контролъ, азъ подчертавамъ, въ пристанищната зона ще ни осигури срещу контрабандата, ще я направи безопасна, защото самото ограждане на зоната, влизането и начинътъ на манипулирането на стокитѣ ще става по такъвъ начинъ, че е изключено изобщо да се говори за контрабанда.

Какви ще бѣдатъ съществени ползи отъ възприемането и реализирането на идеята за учредяване на свободни пристанищни зони въ Варна и Русе? Безспорно, на първо мѣсто ще засанатъ прѣжитѣ изгоди, произтичащи отъ привлечането на частъ отъ въпросния трафикъ презъ наша територия: увеличаване източнитѣ на националния доходъ; притокъ на чужда валута; по-голъма рентабилность на линията Русе—Варна и едноименнитѣ пристанища; разпространение стопанския хинтерландъ на градовѣтъ Русе и Варна далеко вънъ отъ границитѣ на България и

подобрене на благосъстоянието на тѣхното гражданство. Следватъ: по-бързото обслужване на българското стопанство чрезъ складиранитѣ въ свободнитѣ зони въ Варна и Русе материали и стоки за смѣтка и рискъ на чуждестранния производител и търговецъ; произтичащото отъ това намаление на национални срѣдства, инвестирани за чужди произведения и възможността да бѣдатъ пласирани на вътрешния пазаръ или, най-малкото, да се облекчи кредитътъ; създаване работа на работническото, било съ засиления трафикъ, било чрезъ манипулирането, преопаковането и пр., които ще се извършватъ въ тѣзи зони; създаването, развитието и стабилизирането на редица занаятчийски и индустриални предприятия въ връзка съ манипулирането и опаковането на тѣзи стоки, за да бѣдатъ нагледни къмъ специфичнитѣ изисквания на лазаритѣ; пласиране на съответнитѣ сурови материали за това производство; създаването посрѣдствомъ свободнитѣ зони на едно много чувствително указание за свѣтовната конюнктура; улесняване поукитѣ на българскитѣ търговци отъ чужбина; поевтиняване на чуждитѣ произведения въ връзка съ установяване на по-прѣкъ контактъ съ тѣхнитѣ производители и пр. и пр.

Както се вижда отъ гореизложеното, учредяването на въпроснитѣ свободни зони се оправдава и осмисля отъ редица общостопански и национално-полезни ефекти, които не само не бива да се пренебрегватъ, но напротивъ, трѣбва да се създаватъ и използватъ въ всички възможни случаи. Постановката на въпроса почива на напълно обективни национално-стопански основи, а не на основитѣ на локалнитѣ интереси на този или онзи районъ отъ страната ни. Въпросътъ се повдига единствено на базата на рентабилността и съ огледъ на стопанско-политичното оправдание на препорѣчанитѣ мѣрки.

Наистина, осъществяването на тѣзи две зони ще засегне прѣко и повече интереситѣ на варненското и русенското гражданство. Това, обаче, не може да даде локаленъ характеръ на въпроса; защото благосъстоянието на която и да е частъ отъ българското гражданство, особено когато е изградено чрезъ мѣроприятия строго изчислени на базата на рентабилността, какъвто е настоящитѣ случай, е преди всичко отъ националенъ интересъ и неговитѣ локални нюанси трѣбва или съвсѣмъ да се отстранятъ при разрешаването на въпроса, или пъкъ да се иматъ предвидъ едва на второ мѣсто. Въпросътъ си остава една съществена национално-стопанска задача, която чака своето настойчиво разрешение.

Следъ като познаваме изключително изгодното географско разположение на България да привлѣче презъ своята територия значителна частъ отъ международния трафикъ, сремещъ се отъ странитѣ на постоянно разрастващия се дунавски басейнъ къмъ Близкия изтокъ, Леванта и по-нататѣкъ и обратно и следъ като имаме доста ясни указания за стопанско-политическитѣ тенденции на момента, остава да заключимъ, че разрешението на този голѣмъ въпросъ зависи единствено отъ нашата стопанска мѣдрость.

Въпросътъ е задържанъ предъ прага на нашата общественост и чака своето бързо разрешение.

Азъ моля г. министра на желѣзницитѣ и г. министра на финанситѣ да се вслушатъ въ този стопански повикъ на варненци и русенци, и разглеждатъ тоя въпросъ като най-голъмъ въпросъ, който ще спомогне за стопанското съживяване на двѣтъ замръзли пристанища — замръзли вследствие на това, че тѣ сѣ жертва на борбитѣ за националното обединение — въ този моментъ, когато се дириятъ нови пътища за стопанското заздравяване на страната, да го разрешатъ и въ най-скоро време да се осъществи идеята за създаване на свободни пристанищни зони въ Русе и Варна. (Ръкоплѣскания)

Председателстващъ Г. Марковъ: Има думата народниятъ представителъ г. Василь Чобановъ.

В. Чобановъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Още при първото четене на този законопроектъ Камарата прояви едно единодушие, което е рѣдко за нашитѣ нрави, но което при туй положение, което преживяваме, е въ естеството на нѣщата.

Г. г. народни представители! Азъ говорихъ и при първото четене на този законопроектъ, и ако сега вземамъ думата да говоря при второто му четене, по чл. I, то е за да подчертая ония основни мисли, които казахъ при първото четене и за да добавя още нѣщо.

Още при първото четене на законопроекта се изтъкна единъ отъ главнитѣ дефекти на внесенния законопроектъ, а именно: че не ни дава една идея за онова, което Мини-

стерството на желѣзниците предвижда да се върши съ тѣзи единъ милиардъ лева. Казано е много общо. Обаче ние бихме искали при всѣки законопроектъ, съ който се искатъ грамадни суми, винаги да има поне едно схематично изложение на ония работи, които ще се извършатъ съ тия суми. Наистина, въ законопроекта се изброяватъ тия работи, които ще се вършатъ, обаче азъ смѣтамъ, че това не е достатъчно. Изтъкна се, че сега, въ ерата на тѣй нареченото дирижирано стопанство, винаги се говори за планъ, и то подробенъ планъ, за опредѣлено число години; толкозъ повече, г. г. народни представители, когато се иска изразходването на една сума отъ единъ милиардъ лева, ще трѣбва да ни се даде единъ по-подробенъ планъ.

Въпрѣки всичко, казвамъ, при първото четене на законопроекта ние всички спонтанно гласувахме този кредитъ. Моята целъ сега е да изтъкна нѣкои отъ ония мѣроприятия, които азъ смѣтамъ за много важни и които, споредъ мене, трѣбва да се изпълнятъ отъ този милиарденъ кредитъ. Поддържамъ напълно мислитъ на моя съгражданинъ Боянъ Абаджиевъ относно създаването на свободни зони въ Варна и Русе. Мотивировката за свободните зони, която прави Варненската търговско-индустриална камара, е една мотивировка, която ѝ прави честь. Азъ нѣма нищо повече да прибавя, но ще кажа, че не се прави услуга на градъ Варна, а се прави услуга на цѣла България и на българското народно стопанство съ създаването на свободна зона въ Варна, както и на такава въ Русе. Никой да не смѣта, че тукъ въ тая Камара ние, варненци, изхождаме отъ единъ локаленъ патриотизъмъ. Не. Народниятъ представителъ не е избранъ само на своята колегия — той е народенъ избранъ и, следователно, той представлява интереситъ на цѣлия народъ и на цѣла България. Тукъ отъ тази трибуна ние можемъ да третираме въпроситъ само отъ гледище на общитъ национални интереси. Интересътъ, следователно, за създаването на свободни зони въ Варна и Русе е единъ интересъ общонационаленъ и държавенъ.

Но наредъ съ това, г. г. народни представители, азъ намирамъ, че съ този милиарденъ кредитъ можемъ да посрещнемъ още една насъщна, належаща нужда. Вие помнете, че въ миналата сесия на Народното събрание ние случайно се натъкнахме на една идея, която цѣлата Камара аплодира — това е идеята за етатизирането на Българското търговско параходно дружество. И азъ смѣтамъ, че нашата първа задача ще бѣде сега, отъ този милиарденъ кредитъ да осъществимъ тази велика, бихъ казалъ, държавна идея. (Ржкоплѣскания отъ лѣво и центъра)

Ние не бихме изпълнили дълга си при гласуването на този кредитъ, ако не обърнемъ внимание на почитаемото правителство, че негова първа длъжностъ е да внесе единъ законопроектъ за откупуването на Българското търговско параходно дружество, за неговото национализиране, за неговото етатизиране.

Петко Стояновъ: Тоя въпросъ е повдигнатъ много отдавна. Всичко е платено на това дружество.

В. Чобановъ: Това е вѣрно, уважаеми г. професоре! То е откупено, но все пакъ е частно.

Петко Стояновъ: Оставено е въ частни рѣще.

В. Чобановъ: Все пакъ азъ мисля, че Камарата ще изпълни единъ дългъ, ако напомни на правителството тази негова задача: да осъществи туй народно и държавно дѣло съ този милиарденъ кредитъ.

Г. г. народни представители! Българското търговско параходно дружество е наистина едно национално дѣло, наистина то по своята сѣщностъ е държавно, но все пакъ то днесъ е въ рѣцетъ на частния капиталъ. Азъ не искамъ тукъ да виждамъ никакви лица; не искамъ да се създава една атмосфера на враждебностъ спрямо частния капиталъ; азъ искамъ само да изтъкна отъ туй мѣсто, че правителството, което провежда вече една политика за създаване на дунавски корабоплавателенъ флотъ, дунавско корабоплаване, ще трѣбва да продължи тази своя политика и съ етатизирането на Българското търговско параходно дружество. Държавата провежда своята стопанска политика чрезъ редъ мѣроприятия. Тази политика е цѣлостна, тя трѣбва да бѣде цѣлостна. Ако българскитъ желѣзници сѣ държавни, ако дунавското корабоплаване е държавно, за прокарването на тази специална, бихъ казалъ, стопанска политика касателно превознитъ срѣдства, за да бѣде тя пълна, ще трѣбва и Българското търговско

параходно дружество да бѣде вече държавно. Ето, отъ тия съображения изхождайки, азъ смѣтамъ, че се налага като една желѣзна необходимостъ, при провеждането на тази държавна политика, етатизирането и на Българското търговско параходно дружество.

На мене ще ми се възрази: този кредитъ се взема за специални, неотложни, бързи нужди, които хлопатъ; линиитъ сѣ развалени, локомотиви нѣма. Всичко това е вѣрно, г-да, но не по-малко вѣрно е, че е належащо удовлетворението и на тая нужда, за която вие говорите, и която на пръвъ погледъ не изглежда тѣй бърза, тѣй крещяща, но неудовлетворяването на която всъщностъ принася много по-голѣми щети на държавата, отколкото развалениитъ релси и пѣтища. Съществуването на тая аномалия — оставянето на Параходното дружество въ частни рѣще — безъ съмнение носи много голѣми вреди на държавата. Оставямъ настрана въпроса за субсидиитъ, които му дава държавата; оставямъ настрана въпроса, че туй дружество провежда една политика, която не е въ хармония съ общитъ държавни интереси, защото частниятъ капиталъ си има своя политика — задоволяване на своитъ нужди; оставямъ настрана и ония злокачествени слухове, които се носятъ тукъ и тамъ около туй дружество. Самиятъ фактъ, че днесъ Българското търговско параходно дружество е въ частни рѣще, е достатъченъ да ни убеди, че тая аномалия действително нанася грамадни загуби на държавата. Ако държавата има една единствена цѣлостна политика; ако туй Параходно дружество се дирижира отъ държавата въ лицето на нейнитъ органи, отъ сѣщитъ тия органи, които дирижиратъ желѣзнопѣжната политика и политиката за корабоплаването, вие можете да си представите, г. г. народни представители, какви резултати би дала тази политика. Нѣма да имате тогава оплаквания, че частниятъ капиталъ превозвалъ своитъ стоки въ ущърбъ на ония, които не сѣ акционери — защото и такива оплаквания имаше; нѣма да има тогава оплаквания, че тарифитъ сѣ високи и пр. и пр.

Въобще налага се, колкото се може по-скоро, да се свърши съ тази аномалия най-сетне, за да се успокои, ако щете, и общественото мнение. Налага се едно спокойствие по този въпросъ, Стига вече шушукания, стига вече дразни и клюки. Трѣбва да се тури край на тази аномалия.

Изхождайки отъ тия съображения, азъ заявявамъ, че ще гласувамъ за чл. 1 отъ законопроекта, както и за всички други членове. Ние дадохме едно доказателство на правителството, че когато се касае до висши държавни интереси, ние сме готови да гласуваме такива законопроекти. Никой въ туй отношение не може да ни прави упрѣкы. Ето, вие видѣхте, че когато се касаеше за държавната отбрана, за народната самоотбрана, когато се касаеше за желѣзницитъ и пѣтищата, ние гласувахме кредититъ. Какво искате повече?

Понеже въпросътъ за откупуването на Българското търговско параходно дружество е единъ въпросъ отъ висшъ държавенъ интересъ, единъ въпросъ, който не бива повече да се разтака, азъ смѣтамъ, че уважаемиятъ г. министъръ на желѣзницитъ ще си вземе добра бележка, за да ни сервира единъ законопроектъ за откупуването на Българското търговско параходно дружество още въ тази сесия. И азъ го увѣрявамъ, че той ще получи пълната подкрепа на българската Камара, което значи пълната подкрепа на българския народъ.

Г. г. народни представители! Едвали ще има въпросъ, който тѣй много би се почувствувалъ като решенъ въз основа на справедливостта, въз основа на висшитъ държавни интереси, отъ този законъ за откупуване на Българското търговско параходно дружество. Азъ съмъ увѣренъ, че цѣлиятъ народъ ще ржкоплѣска не само на правителството, но ще ржкоплѣска и на ония вдъхновени, ще кажа азъ, борци, които редъ години вече подхвърлятъ тая идея, защото наистина това е едно голѣмо дѣло, което ще ни даде грамадни резултати — резултати за народното стопанство, резултати за културата, резултати по-далечни.

Азъ само загатвамъ, че Българското търговско параходно дружество е частъ отъ нашето военно съоръжение. Нека се има предвидъ и това, че то е едно военно съоръжение и, като такова, то не бива да бѣде въ частни рѣще. Ромѣнитъ имаха сѣщо така частно параходно дружество, но тѣ го откупили и го направиха държавно. Ако се не лъжа и Турция туй лѣто направи сѣщото: откупи акциитъ, намиращи се въ частни рѣще, и направи своето параходство държавно. Ние не бива да оставаме назадъ отъ нашитъ съседи. Неумолимата логика на живота сигурно повелява въ съседнитъ намъ страни параходнитъ

имъ дружества отъ частни да станатъ държавни. Ние трѣбва да се подчинимъ най-сетне на тази неумолима и жестока логика и да направимъ Българското търговско паракходно дружество държавно.

Прочее, свършвайки, азъ ще кажа: наредъ съ въпроса за свободнитъ зони Варна и Русе, ще трѣбва почитаемото правителство да ни занимае и съ единъ законопроектъ за откупуването на Българското търговско паракходно дружество, за неговото етатизиране, и то отъ този милиарденъ кредитъ.

Съ тия пожелания, азъ моля всички народни представители да гласуватъ за чл. I отъ предложения законопроектъ. (Ръжкоплѣскания)

Председателстващъ Г. Марковъ: Има думата народниятъ представителъ г. Жико Струнджевъ.

Ж. Струнджевъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Досега минаха три важни законопроекта, отъ които пролича, че днешната интелигентна Камара има достатъчно съзнание за своята роля и за своята отговорност, която носи при тѣхното гласуване.

Тия три законопроекта сѣ тѣсно свързани помежду си, защото въ края на краищата гонятъ една и сѣща целъ, а именно: организиране физическата сила на държавата и улесняването на тази нейна сила да може въ решителния моментъ да изпълни своето предназначение.

Днешниятъ законопроектъ допълня първитѣ два законопроекта. Той иде да подпомогне държавата, въ решителни моменти, да бѣде достатъчно силна и годна да даде необходимото на войската, на стопанството и на народа, за да могатъ тѣ да преодолѣятъ мѣжнотитѣ.

Г. г. народни представители! Пѣтица водни, шосейни, желѣзнопѣтни и въздушни — ето алфата и омегата, ето кое трѣбва да обедини българския народъ, въ лицето на цѣлокупното българско народно представителство. И азъ смѣтамъ, че когато гласувате за тѣзи законопроекти, вие издигате престижа и достойнството на този Парламентъ, по чийто адресъ се говорятъ твърде некрасиви работи: че сме се събрали само да се караме, да споримъ, безъ, обаче, да творимъ. Тукъ е мѣстото, където ние ще опровергаемъ всички противници на Парламента, където ще затворимъ всички уста и ще докажемъ, че днешната Камара твори, че тя е съ съзнанието, че трѣбва да твори.

Въпросътъ е да се набавятъ материали, необходими за нашитѣ желѣзници. Ако ние, по силата на нѣщата и обстоятелствата, гласувахме закона за военния кредитъ съ бурни ръжкоплѣскания и ура, смѣтамъ, че нѣма да бѣде грѣшка, ако и при този законопроектъ повторимъ сѣщото. Защото, г-да, ако ние се намѣримъ единъ день предъ необходимостта да въорѣжимъ българския войникъ, но нѣма съ какво да бѣде превозенъ да отиде на бойното поле, то този войникъ ще бѣде некадѣренъ да изпълни своята свещена роль. Защото, при съвременното въорѣжение, той не може да изминава денонощно по 30—40 километра и да бѣде годенъ на боевата линия срещу противника. И бѣдете увѣрени, че ако ние въ бѣдеще водимъ войницитѣ по сѣщия начинъ, както въ миналото, нѣма да бѣде чудно, че, така изморени, изнурени и изтощени, тѣ не ще бѣдатъ годни да отбиватъ противника. Но ако ние подготвяваме войници за отбрана на държавата и ако нуждата отъ тази отбрана дохожда на 20, 25 или 50 години веднажъ, то пѣтицата, които ние искаме да прокараме, сѣ винаги необходими за стопанския животъ, въ който ставатъ ежедневни, ежечасни и ежеминутни сражения. Ако ние нѣмаме срѣдства да превозимъ онова, що сѣ създали природата и трудътъ на нашия производителъ и навреме да го закараме до съответнитѣ центрове за консумиране, бѣдете увѣрени, че всѣко наше закъснение ще бѣде твърде скъпо отразено върху нашето стопанство. Защото днесъ играе важна роль конкуренцията въ всѣко отношение, и всѣко закъснение въ износа на нашитѣ продукти ще бѣде катастрофално за нашето производство. Ние имаме примѣръ за голѣмото значение на пѣтицата не отъ насъ. Свѣтовнитѣ конфликти сѣ били за воднитѣ и сухоземни пѣтица. Отъ историята знаемъ, че 3/4 отъ войнитѣ сѣ се водили винаги за това, кой народъ да завладѣе по-изгодни пѣтица, за да може да изсмуква отъ ръцетѣ на производителя неговото производство и да го употребява за своитѣ нужди или да му намѣри по-евтини и бързи пазари. Азъ смѣтамъ, че ако досега България въ туй отношение е закъснѣла, занаяпредъ нѣма вече време да чакаме, когато виждаме, че европейцитѣ въ туй отношение сѣ твърде напреднали. Днесъ европейцитѣ каратъ своитѣ стоки по асфалтови шосета, по шосета, които сѣ въ пѣ-

ния смисълъ на думата идеални. Ние, обаче, смѣтаме, че нашиятъ производителъ още може да носи на рамо своето производство на далечни пазари, че още може съ своитѣ слаби волове и коне и своята строшена кола да изпревара европейската конкуренция; ние още смѣтаме, че нашитѣ разбити локомотиви и желѣзници ще могатъ да преодолѣятъ мѣжнотитѣ, които срѣща нашиятъ транспортъ.

Уважаемо Народно събрание! Азъ смѣтамъ, че следъ този законопроектъ, съ който целимъ да набавимъ подвижни материали за нашитѣ желѣзнопѣтни линии, нѣма да закъснѣемъ много, когато всички ще съзнаемъ, че трѣбва да дадемъ необходимитѣ кредити за откриване желѣзнопѣтни линии въ всички затѣнтени краища на България. Ние имаме маса краища, които даватъ производство годно и за вътрешно употребление, и за износъ, но сѣ затруднени поради липса на пѣтица. Азъ съмъ отъ Кулска околия. Тамъ има едно производство, което може да служи за износъ на европейския пазаръ, но поради липса на желѣзнопѣтна линия — този край е отдалеченъ на 32 км. отъ гр. Видинъ — населението тамъ, макаръ и трудолюбиво, макаръ и да произвежда по модеренъ начинъ всички земеделски артикули, не е въ състояние да ги изнася и голѣма частъ отъ тѣхъ остава за мѣстна консумация. Поради това населението икономически и стопански запада, и отъ тамъ имаме голѣмо отчаяние всрѣдъ населението, че твори, но нѣма кой да оцени неговия трудъ и да го възнагради съ съответната цена.

Ако ние можемъ да насърдимъ всички стопански разновидности въ нашата свещена земя, земя, въ която, както се изрази вчера единъ стопански деятель, вирѣятъ всички видове стопански предприятия, такива, каквито въ Европа ги нѣма, нѣма да бѣде късно, когато наистина нашиятъ народъ ще живѣе въ една обетована земя и наистина неговата интелигенция, въ лицето на Камарата, ще изиграе важна роль въ това отношение.

Ето защо, почитаемо Народно събрание, азъ се обръщамъ къмъ васъ съ позивъ и молба: нека да докажемъ на вътрешни и на външни врагове на Парламента, нека да докажемъ на българския народъ, че този милиардъ, който отпускаме за подвижни материали за желѣзницитѣ, не сѣ пари, които ще съспиятъ българския народъ, не сѣ пари, които ще унижатъ българското стопанство (Ръжкоплѣскания отъ дѣсно), а сѣ пари, които ще го издигнатъ на неговата висота, и че ние ще изиграемъ наистина онака роль, за която сме дошли тукъ. И когато ще отидемъ въ селата, въ нашата дълбока провинция, ние ще кажемъ, че въ Парламента има единодушие, че въ този Парламентъ се създава необходимостта отъ тѣзи кредити и че Парламентътъ се обединява около свещенитѣ стопански интереси на българския народъ. Въ името на тѣзи интереси нека ние по сѣщия начинъ, по който гласувахме военнитѣ кредити, да гласуваме и тия, за да докажемъ, че въ България има кой да мисли за българския народъ и че първитѣ, които мислятъ за този български народъ, сме ние, народнитѣ представители, съ неговитѣ министри. (Ръжкоплѣскания отъ дѣсно и центъра)

Председателстващъ Г. Марковъ: Другъ не иска думата. Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ С. Колчевъ: Г. г. народни представители! Въ отговоръ на г. Чобановъ, който искаше г. министърътъ да му каже за какво ще употребѣи тия кредити, азъ трѣбва да ви припомня, че г. министърътъ на желѣзницитѣ, при приемането на законопроекта на първо четене, даде подробна таблица за всички нужди, които ще се покрѣятъ съ тѣзи кредити. Нѣщо повече, той ги градира и каза, че преди всичко за материали и резервни части на машинитѣ ще се употребѣятъ къмъ 318 милиона лева; на второ мѣсто, за поддѣгане на желѣзнопѣтнитѣ гари, за пѣтица за осигуряване стокообмѣна въ гаритѣ и за разширението имъ поставя около 220 милиона лева; на трето мѣсто — за мотриси, които сѣ твърде нуждни и по-евтини; и, на четвърто мѣсто — за спирачки около 100 милиона лева. Азъ мисля, че не е нужно да изброявамъ на нова смѣтка всичко онова, което г. министърътъ при приемането на законопроекта на първо четене изложи и мотивира най-подробно. Това е въ отговоръ на г. Чобановъ.

Председателстващъ Г. Марковъ: Ще гласуваме. Които приематъ заглавието на законопроекта и чл. I, както се докладваха, моля, да вдигнатъ ръжка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: Ще се докладва чл. 2. При първото четене на законопроекта за този кредитъ чл. 2 имаше друга редакция. Тя бѣше такава: (Чете)

„Чл. 2. Всички доставки по чл. 1 се извършватъ по реда на чл. 120а отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията.

Комисията по чл. 120а отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията определя кои доставки могатъ да се извършватъ и по нѣкои отъ обикновенитѣ начини отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията и чрезъ комиситѣ, предвидени въ сѣщия законъ.“

Въ бюджетарната комисия чл. 2 се прие съ следната редакция, която се предлага и на васъ за гласуване и приемане: (Чете)

„Чл. 2. Министерскиятъ съветъ определя кои отъ означенитѣ доставки въ чл. 1 да станатъ по чл. 120а отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията и кои по обикновенитѣ начини, предвидени въ сѣщия законъ.“

Председателствуващъ Г. Марковъ: Има думата народниятъ представителъ г. Петко Стояновъ.

Петко Стояновъ: Г. г. народни представители! Азъ нѣма какво повече да кажа, затова защото още вчера се уговорихъ: чл. 2 съ тая редакция, която му се дава, съдържа въ себе си пълномощия, които сѣмъ противоконституционни и противозаконни. Аргументацията азъ я изложихъ и затова нѣма да ви отрудвамъ съ повече говорене. Обаче още веднажъ азъ моля народното представителство да се замисли точно върху съдържанието както на чл. 120а, така сѣщо и върху съдържанието на цѣлия законъ за бюджета, отчетността и предприятията, а още повече — върху съдържанието на предлаганото измѣнение на чл. 2. Ние не можемъ да даваме пълномощия. Ние искаме приложението на законитѣ. Ние искаме Народното събрание, което е създадо законитѣ, да бѣде първиятъ и безусловенъ блюстителъ на законността и законитѣ въ България. Никакви пълномощия за материално ангажиране на съкровището не могатъ да се даватъ, затова защото това означава управление вънъ отъ законитѣ. А всѣко управление вънъ отъ законитѣ е престѣпно.

Азъ поддържамъ предложението, което е депозирано отъ г. Мирски, а именно да се даде следното съдържание на чл. 2: „Предприятията, предвидени по чл. 1, ще бѣдатъ извършвани съгласно закона за бюджета, отчетността и предприятията“.

Председателствуващъ Г. Марковъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Вачковъ.

Н. Вачковъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ нѣма да повтарямъ изказанитѣ мисли отъ нашия другаръ Боянъ Абаджиевъ за нуждата отъ свободно пристанище на гр. Русе, което е абсолютно нужно за развитието както на стопанството въ страната, тъй и за града Русе.

Г. г. народни представители! Кредитътъ отъ 1 милиардъ лева, който се иска за желѣзницитѣ, е доста голѣмъ. Ако този кредитъ бѣде употребенъ за нашето стопанство за нуждитѣ, които се налагатъ сега, страната може да извлѣче отъ него една доста голѣма полза.

Г. г. народни представители! Азъ трѣбва да спра вниманието ви на едно обстоятелство. Тая година, презъ време на последнитѣ събития въ странство презъ м. септемврий, ние щѣхме да се лишимъ отъ едно доходно перо въ размѣръ на повече отъ 400 милиона лева отъ износъ на грозде — нѣма да споменавамъ и за други плодове и зеленчуци, които бѣха изнесени въ единъ периодъ отъ 20—25 дни — поради липса на достатъчно вагони, ако не бѣше благоволенieto на една отъ съседнитѣ държави. Трѣбва да ви кажа, че въ нѣкои отъ нашитѣ пунктове за износъ на грозде, по нѣмане на вагони, десертното грозде остана и винениятъ сокъ падна до 1.50 л. и 1 л. литърътъ, само защото нѣмахме достатъчно вагони.

Съ града Русе бѣше малко по-другояче. Ромѣния ни услужаваше дневно съ по 20—30, нѣкой пъкъ и 40 вагони и поради това тая година градъ Русе можъ да изнесе не само колкото миналата година, но и повече грозде — изнесено е повече отъ 600—700 вагона. Азъ смѣтамъ, че за подвоза на нашитѣ произведения, при липсата на вагони у насъ, този заемъ ще изиграе своята роля, защото се надѣваме, презъ 1939/1940 г. да имаме къмъ 20 хиляди вагона износъ или дневно ще трѣбва да изнасяме по 400—600 вагона само грозде въ продължение на единъ месецъ.

Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че този заемъ отъ 1 милиардъ лева, който се дава сега, трѣбва да изиграе и друга една функция въ нашата държава. Смѣтамъ, че г. министърътъ ще има предвидъ, отъ този заемъ, който се дава за нуждитѣ на желѣзницитѣ, ако не половината, поне една четвъртъ, да остане тукъ, че имаме и вагонна фабрика. По този начинъ не само ще дадемъ прехрана на нашитѣ занаятчии и работници, но ще туримъ и едно начало, да не се изнасятъ нашитѣ капитали въ странство.

Трѣбва да забележа още едно — че нашитѣ желѣзници трѣбва да иматъ въ съображение, че техниката постепенно-последователно се усъвършенствува, че се улеснява подвозътъ по междуселскитѣ пѣтища съ кредита, който дадохме отъ 550 милиона лева — както и по-рано сѣ давани срѣдства за тази целъ — и че този развой на нѣщата не може да бѣде сирѣнь. Ние смѣтаме, че подиръ нѣколко години по нашитѣ шосета ще имаме трактори, които ще влечатъ по нѣколко автомобили, които ще обслужватъ онѣя мѣста, гдето нѣма желѣзници, и тѣзи подвози ще трѣбва да бѣдатъ взети въ съображение отъ Министерството на желѣзницитѣ — т. е. да бѣдатъ ли зависими или не отъ него.

Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че стопанскитѣ министерства сѣмъ малко изоставени, и затова, когато ще се правятъ тѣзи разходи, както по единия, така и по другия заемъ, ще трѣбва да имате въ съображение не само това, което казахъ преди малко — половината отъ тѣзи срѣдства да останатъ въ нашата страна — но едновременно съ това да имате въ съображение и нашето земеделско стопанство и нашитѣ подземни богатства, за да могатъ нѣкои продукти, които въ другитѣ страни сѣмъ почнали постепенно да се употребяватъ, да влѣзатъ въ нашитѣ индустрии, въобще да се използватъ за нашитѣ шосета и желѣзници.

По чл. 120а нѣма да се спирамъ много, защото трѣбва да знаемъ едно — че ние не можемъ да продължаваме и за въ бѣдеше да нѣмаме довѣрие въ нашитѣ министри. Азъ смѣтамъ, че тѣзи кредити, които даваме на нашитѣ отговорни лица, на министритѣ, ще бѣдатъ използвани добросъвестно. И най-малкото злоупотреби или склонности въ тая насока ще трѣбва да бѣдатъ наказуеми и виновнитѣ да бѣдатъ изхвърляни. Хората, които заематъ известна длъжностъ, отъ които зависи изпълнението на тия предприятия, сир. които изразходватъ тия пари ще трѣбва да знаятъ единъ пъкъ за винаги, че тѣхната дейностъ не може да остане безконтролна. Времето налага всички да изпълняватъ добросъвестно своя длъгъ. Ония, които не изпълняватъ дълга си, ще трѣбва да получатъ своето. Тѣхъ ще трѣбва да наричаме не българи, а прелатели, хора, които носятъ вреда на държавата.

Азъ — а вървамъ и цѣлото народно представителство — ще гласувамъ за тѣзи кредити, защото тѣ сѣмъ абсолютно нужни. Съ това ние, настоящата Камара, туряме едно начало на подпомагане на нашето стопанство. Смѣтамъ, че въ бѣдеше ние ще гласуваме и кредити за Министерството на земедѣлието, за да може цѣлото наше стопанство да се развива по планъ и разходитѣ, които се правятъ, да не оставатъ въ тежестъ на нашето земеделско стопанство.

И така азъ смѣтамъ, че тия заеми ще изпълнятъ своето назначение, ще изиграятъ своята роля въ нашето стопанство, за да можемъ да получимъ блага въ всѣко едно направление. (Ръкоплѣскания)

Председателствуващъ Г. Марковъ: Има думата народниятъ представителъ г. х. Атанасъ Поповъ.

х. А. Поповъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни преставители! Отъ това, което се каза досега по разисквания законопроекта, е ясно, че нѣма народенъ представителъ, а азъ бихъ казалъ, че нѣма и българинъ, който да се противопостави на единъ кредитъ за нуждитѣ на нашитѣ желѣзници. Известно е на всички ни, че младото българско царство щеше трѣбва да се стреми да догонва другитѣ по-стари и по-цивилизовани народи, за да можемъ да вървимъ и ние, ако не заедно съ тѣхъ, то поне близко до тѣхъ. А известно е, че въ другитѣ държави вече не само иматъ добре уредени желѣзници, но сами иматъ добри желѣзнопѣтни съоръжения, но иматъ и двойни желѣзнопѣтни линии, каквито у насъ не сѣществуватъ. Ние ще трѣбва, значи, не само да поправимъ това, което имаме днесъ, да го поддържаме, да го разширимъ, но

ще трябва да се стремим и към двойнитъ железнопътни линии, които ще улеснят нашия стопански животъ.

Г. г. народни представители! Вземам думата не да подчертая солидарността си по този въпрос, а да изтъкна по-скоро онова, което прави впечатление както на менъ, така и на някои отъ вчера и днесъ говорившитъ по този чл. 2 отъ законопроекта. Защо е трябвало да се казва, че всички доставки по чл. 1 ще станатъ по чл. 120а? Азъ съмтамъ, че отъ гледище правно, отъ гледище юридическо това е неиздържано. Това можеше да не се казва, защото се подразбира. Кое се подразбира? Че всички доставки ще трябва да ставатъ по единъ специаленъ законъ — законътъ за бюджета, отчетността и предприятията. Тоя законъ е специаленъ законъ, който урежда тая материя и по който ще трябва да ставатъ всички доставки — още повече пъкъ, като знаемъ, че чл. 120а е единъ специаленъ, единъ изключителенъ членъ, предвиденъ за особени нужди. Трябваше ли тогава въ настоящия законопроектъ, на който никой не отрича необходимостта, неговата необходимостъ и нужди, да се постави, че доставките ще трябва да ставатъ по едно изключение по този специаленъ текстъ — по чл. 120а?

Азъ се присъединявамъ къмъ мнението на ония колеги, които спрѣха вниманието си на този въпросъ. Но азъ не искамъ да лансирамъ онова, което някои могатъ да допуснатъ — че действително съ това постановление, доставките по чл. 1 да ставатъ по чл. 120а, се цели нѣщо лошо. Не го допускамъ, защото нѣма българинъ, който да мисли лошо за тая страна. Ние всички се въодушевяваме и мислимъ за доброто ѝ. Но постановлението въ този законопроектъ, че доставките ще станатъ по чл. 120а отъ закона за б. о. п., е нѣщо като чели нередно, несъобразно отъ гледище юридическо, както казахъ. Азъ заявявамъ, че тая редакция е най-напредъ нередна, не въ духа на нашата конституция, не въ духа на нашата практика, ако щете. (Ръкоплѣскания отъ лѣво)

Азъ заявявамъ, че азъ лично нѣма да гласувамъ за чл. 2 въ тая му редакция, както е дадена, и моля народното представителство да приеме, че доставките ще ставатъ — може и да се каже — по закона за бюджета, отчетността и предприятията. (Ръкоплѣскания отъ лѣво)

Председателствуващъ Г. Марковъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Момчиловъ.

И. Момчиловъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Единодушни сме всички по въпроса, дали трябва да се направятъ исканитъ доставки. Единодушни сме всички, защото нуждитъ отъ стопански характеръ и нуждитъ на националната отбрана сѫ отъ всички осъзнати. Раздѣляме сѣ обаче, по въпроса за формата, чрезъ която ще се поеме задължението въ размѣръ на единъ милиардъ лева; раздѣляме се и по приложението на чл. 120а; раздѣляме се и по това, че за съобщенията изобщо се харчатъ много пари и се нарушава хармонията, ако не се харчатъ пари въ сѣция размѣръ и за другитъ ресори до държавното управление. Най-много се протестира, че се гласува едно пълномощно на правителството, безъ да се гласува единъ законъ, по силата на който правителството трябва да сключи единъ заемъ.

Г. г. народни представители! Формата, въ която ще бъде облъчено това пълномощно, което народното представителство ще даде на надлежния министъръ, на министра на железницитъ, зависи отъ сѣщината на ония задължения, които тоя министъръ ще поеме. Ако действително се касае до сключаването на единъ заемъ, безусловно вѣрно е, че този заемъ трябва да има формата на законъ, законъ-договоръ, който ще има значение като всеки единъ договоръ на частно юридическо лице, сключенъ съ държавата, който нѣма да вреди, нито да ползува трети лица. Налага се, следователно, да си отговоримъ, каква ще е сѣщината на ония задължения, които министърътъ на железницитъ ще поеме, за да можемъ отъ тукъ да отговоримъ и на въпроса, каква форма трябва да има нашето решение, което ще гласуваме следъ малко по чл. 2.

Г. г. народни представители! Цели се да се набавятъ материали за българскитъ държавни железници; цели се да се извърши една доставка, една покупка. Ако въ бюджета за 1938 г. бѣха предвидени суми; съ които да се купятъ тия материали, ние нѣмахме да се занимаваме тукъ съ тия доставки, просто затова, защото съ бюджета е оторизиранъ министърътъ било да произведе търгъ, било по доброволно съгласие да извърши доставката на

тия материали. Нѣмахме сега Народното събрание да взема абсолютно никакво участие въ тая доставка. Ние се намираме, обаче, при следния случай: непредвиденъ кредитъ въ бюджета, и затова сме сезирани да разрешимъ на министра да извърши доставки, да го упълномощимъ — както е упълномощенъ да извърши доставки, когато въ бюджета е предвидена сума — да направи тия доставки, безъ да има предвидена въ бюджета сума.

Петко Стояновъ: Шомъ нѣма предвидена въ бюджета сума, а трябва да се изразходва, внася се допълнителенъ бюджетъ, а не се даватъ пълномощия.

Председателствуващъ Г. Марковъ: (Звъни)

И. Момчиловъ: Моля ви се. — Допълнителенъ бюджетъ се внася, ако има отъ къде да се покрие сумата, обаче сега тая сума не се намира налице, а доставката трябва да стане непременно.

Петко Стояновъ: Никой никога не може да ангажира държавното съкровище, освенъ по бюджетъ. Недейте говори невѣрни и абсурдни нѣща.

Председателствуващъ Г. Марковъ: (Звъни) Моля, г. Стояновъ. Вис се изказахте.

И. Момчиловъ: Г. г. народни представители! Сѣщината, следователно, на нашето решение е да дадемъ мандатъ на министра на железницитъ да направи тия доставки, безъ да разполага съ предвидени въ бюджета средства — да посме задължения, следователно, които ще се предвидятъ тепърва въ бюджетитъ. Разликата между мене и г. проф. Стояновъ е само въ едно — че той иска предварително да бждатъ предвидени въ бюджетитъ тия суми, макаръ и съ допълнителни бюджети, пъкъ тогава да се извършатъ доставките, а азъ поддържамъ, че може да се извършатъ доставките и впоследствие тия суми, за сѣщитъ доставки, да се впишатъ въ съответния бюджетъ.

Петко Стояновъ: Това се нарича нарушение на конституцията.

И. Момчиловъ: Не се нарича нарушение на конституцията.

Х. Мирски: За Васъ не е, но за насъ е.

И. Момчиловъ: Г. г. народни представители! Доставките, които ще извърши министърътъ на железницитъ, заангажирватъ участието на три лица: на държавата — на първо мѣсто, на банковата група — на второ мѣсто и на доставчицитъ — на трето мѣсто.

Петко Стояновъ: И на четвърто мѣсто — посредничитъ, комисионеритъ.

И. Момчиловъ: Ако ги знаете, кажете ги.

Петко Стояновъ: Азъ не ги знамъ, но искамъ да ги избѣгнемъ.

Председателствуващъ Г. Марковъ: Моля!

И. Момчиловъ: Ще Ви отговоря, г. Стояновъ. — Насъ ни интересуватъ нашитъ отношения непосредствено съ доставчицитъ и съ банковата група, която ще плати; насъ не ни интересуватъ отношенията между доставчицитъ и банковата група. Както виждате, три вида отношения имаме тукъ. Договорътъ, за който ставаше дума вчера и по силата на който ще ставатъ тия доставки, бѣше даденъ отъ г. министра на финанситъ на менъ и те намира у менъ. Азъ имамъ задължение да го дамъ и на г. Сакаровъ.

Д. Търкалановъ: А на насъ защо не го дадете?

Петко Стояновъ: Трябва да го внесете тукъ и да го положите на гласуване.

Д. Търкалановъ: Не може само д-ръ Сакаровъ да го знае.

Председателствуващъ Г. Марковъ: Моля, г-да! Думата има единъ народенъ представителъ и трябва да го слушате.

И. Момчиловъ: Азъ всѣкога съмъ мълчалъ, когато вие сте говорили. Ако искате да бъдете уважавани, когато говорите, трѣбва да слушате. (Възражения отъ лѣво)

Петко Стояновъ: Вие ни оскърбявате. Само Вие и г. Сакаровъ заслужавате довърне, а ние, другитѣ народни представители, не заслужаваме!

И. Момчиловъ: Да Ви кажа защо е така. Когато доставката ще става непосредствено отъ самия доставчикъ — а това ще бъде така — въ такъвъ случай, г-да, нѣма нужда договорътъ да бъде облъченъ въ формата на законъ. И затова той договоръ нѣма защо да бъде предметъ на една публикация. Упълномощава се министърътъ само да направи една доставка, и той ще я направи по същия начинъ, по който се прави една доставка, когато има предвиденъ въ бюджета кредитъ. Искат ли се тогава да се внасятъ въ Народното събрание поемнитѣ условия, да се внасятъ всички приложения, таблици, чертежи и т. н., които съпровождатъ единъ търгъ? Не се иска. Така щото, въ случая, когато доставката ще бъде извършена съ тази разлика, че нѣма предвиденъ предварително параграфъ въ бюджета, не може да става дума за нужда отъ гласуване на единъ законъ. Чисто и просто същитѣ комисии, които произвеждатъ търговетѣ, ще ги произведатъ и сега, или пъкъ комисията, която се предвижда въ чл. 120а отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията ще отдаде доставките.

Г. г. народни представители! По тия съображения, азъ смѣтамъ, че не е необходимо да се внася специаленъ законъ, и отношенията между държавата и доставчицитѣ да бъдатъ облъчени въ форма на законъ. Независимо отъ това, г. г. народни представители, законътъ е една форма, чрезъ която само държавата поема задължения, законътъ е една форма, чрезъ която юридическото лице, българската държава, може да поема задължения. Ако задълженията и не сѣ облъчени въ форма на законъ, ти не поема задължения, за нея задълженията сѣ несъществуващи. Следователно, има ли нужда ние да искаме нашитѣ задължения да бъдатъ облъчени въ форма на законъ тогава, когато кредиторитѣ, които ще ни даватъ пари, не искатъ това? Значи, ние пледираме тукъ въ Народното събрание тѣхната кауза.

Но, г. г. народни представители, каква е сѣщината на отношенията на държавата съ банковата група? Банковата група предлага пари, съ които ще изплати държавата своитѣ задължения. Тя предлага и доставките въ качеството на пълномощникъ на доставчицитѣ. Това трѣбва добре да се разбере.

Петко Стояновъ: Я ни прочетете Вие писмото, което Ви е дадено.

И. Момчиловъ: Защо?

Петко Стояновъ: Прочетете го отъ началото до края, да се запише въ протоколитъ и да станемъ да говоримъ като честни хора. Защо го криете?

И. Момчиловъ: Нищо не се крие.

Петко Стояновъ: Прочетете го in extenso, отъ начало до края, да се знае.

И. Момчиловъ: Това не е необходимо. — Г. г. народни представители! Договорътъ съ банковата група може и да не е сключенъ, може да се сключи и следъ самата доставка.

Петко Стояновъ: Може въкъщи, може по кюшетата, може по мегданитѣ!

И. Момчиловъ: Юридическиятъ характеръ на сдѣлката, следователно, по нашия законъ за задълженията и договоритѣ, е едно задължение, което има държавата срещу единъ кредиторъ-доставчикъ, а се плаща отъ другъ кредиторъ, който встъпва въ правата на първия. Има ли нужда да се гласува законъ за тая сдѣлка, когато вече задължението е съществуващо по силата на законъ и когато плащането отъ новия кредиторъ не съставлява заемъ?

По тия съображения, г. г. народни представители, азъ смѣтамъ, че не е необходимо да се облъче въ формата на законъ договорътъ. И затова туй различие, което съществува между насъ и васъ, трѣбва да се счита за изгладено.

Второ едно различие, което съществува между васъ и насъ, е, че много пари били хвърлени въ Дирекцията на строежитѣ, а малко пари — въ другитѣ ресори. Че има нужда да се хвърлятъ пари и въ другитѣ ресори, това никой не отрича; но че нуждитѣ налагатъ за съобщенията да се харчатъ повече пари, и това никой не отрича. Въпросъ на преценка на нуждитѣ въ момента е. И когато всички ние съзнаваме, че трѣбва за съобщенията да се харчатъ несравнено много пари, съ огледъ бъдещитѣ нужди на националната ни отбрана, поставянето на този въпросъ така трѣбва да бъде изключено.

Петко Стояновъ: Тукъ има една невѣрност. Отъ тая страна (Сочи въ лѣво) никой не е говорилъ противъ кредитъ за желѣзници.

Председателстващъ Г. Марковъ: (Звъни) Моля, г. Стояновъ, нѣмате думата.

Петко Стояновъ: Абсолютно никой не е противъ постройката на желѣзници.

Председателстващъ Г. Марковъ: Той е ораторъ и има своето мнение.

И. Момчиловъ: По приложението на чл. 120а съществуватъ различия между васъ и насъ. Защо сѣ тѣзи различия? Азъ съмъ длъженъ да подчертая едно положение. Членъ 120а билъ отъ изключителенъ характеръ. Това е безспорно така. Но чл. 120а ще се прилага въ изключителни случаи. Кога чл. 120а е билъ прилаганъ досега, при наличността на пари? Сега за пръвъ пътъ ще се прилага при случай, когато нѣма пари. Този случай не е ли изключителенъ, вънъ отъ ония съображения, които колегата г. Говедаровъ изказа миналия пътъ?

Но азъ съмъ длъженъ да подчертая и друго едно нѣщо. Безполезни сѣ усилията ви да протестираме противъ приложението на чл. 120а, защото, г. г. народни представители, азъ чухъ не само по поводъ на този законопроектъ, но и при други случаи отъ тази страна (Сочи въ лѣво) да се изказватъ похвали по отношение на г. г. министритѣ: г. Гуневъ — никой не се съмнява въ неговата честностъ, г. Ганевъ — също, г. Йововъ — също. А така също и за другитѣ министри се изказваха тукъ похвали, че сѣ действително честни и почтени хора. Нима не е ясно, че всички тѣзи формалности въ законитѣ се предвиждатъ, за да може да се пресѣкатъ ржцетѣ на безчестието? Когато единъ законъ или една сдѣлка ще бъде поставена въ ржцетѣ на единъ честенъ човѣкъ, формалноститѣ сѣ излишни. Ние ще търсимъ сѣщината, а нѣма да дириимъ формата.

Х. Мирски: Нова теория!

И. Момчиловъ: И когато имате единъ съставъ на комисията такъвъ, какъвто е предвиденъ въ чл. 120а, и когато тая комисия ще работи подъ ръководството на хора, качества на които сѣ безспорно признати, въ такъвъ случай излишно е да се прелива отъ пусто въ празно, излишни сѣ всички ония протести, които се правятъ отъ тази страна. (Сочи въ лѣво)

Д-ръ Б. Даскаловъ: Това сѣ противоконституционни действия.

И. Момчиловъ: Г. г. народни представители! Ние имаме довърне не само въ тия министри, които стоятъ сега на това мѣсто. Ние имаме предвидъ, че може законитѣ, които гласуваме, да бъдатъ привеждани въ изпълнение и отъ други хора. Ние трѣбва да считаме, че въ България има честни хора, които ще я управляватъ. И не бива да бъдемъ мнителни, не бива да бъдемъ подозрителни. Само така ние ще можемъ да създадемъ вѣра въ управлението — не само отъ насъ къмъ правителството, но и отъ народа къмъ управлението.

Председателстващъ Г. Марковъ: Г-нъ Момчиловъ! Времето Ви изтече.

И. Момчиловъ: Свършвамъ.

Ето защо, г. г. народни представители, азъ смѣтамъ, че тия различия, които съществуватъ между насъ и васъ, сѣ незначителни, сѣ безъ значение. Налага се, поради нуждитѣ на народното стопанство и на националната отбрана, да бъде гласуванъ законопроектътъ, за да се даде възможностъ на правителството да направи тѣзи до-

ставки и за да може нашето национално стопанство да се похвали с една придобивка. (Ръкоплъскания от дясно и центъра)

Председателстващ Г. Марковъ: Има думата г. Никола Логофетовъ.

Н. Логофетовъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Моля най-напредъ господата отъ ляво да не ме пресичатъ, защото нервътъ ми сѣ много тънък и не бихъ могълъ да понеса.

Д. Гичевъ: Да ги смѣнимъ. (Оживление въ ляво)

Н. Логофетовъ: Ако азъ не бѣхъ единъ случаенъ виновникъ за новата редакция на чл. 2, нѣмаше да взема думата, защото 30 години приказвамъ публично, втрѣсано ми е. Но смѣтамъ, че имамъ едно, макаръ и малко, задължение да дамъ нѣкои обяснения специално по чл. 2 отъ законопроекта, който се разглежда.

Г. г. народни представители! Изглежда, че г. министърътъ на желѣзницитѣ е малко по-щастливъ, отколкото г. Ганевъ при разглеждането вчера на неговия законопроектъ. По чл. 1 отъ днешния законопроектъ нѣма опозиция. Противъ чл. 1, който се вече прие, който е вече узаконенъ, не се изказа никой нито отъ ляво, нито отъ дясно. Всички схващатъ, следователно, че е належащо да се похарчи единъ милиардъ лева за нуждитѣ на Министерството на желѣзницитѣ. А вчера, г. г. народни представители, се държа единъ езикъ — простете за израза — овирепъ, защото целта не бѣше да се атакува самиятъ законопроектъ въ неговата същностъ, но целта бѣше да се критикуватъ личности отъ състава на Министерския съветъ, като нѣкои отъ господата (Сочи въ ляво) сѣ политическо име, сѣ политическо минало, бивши министри и утрешни, не се съмнявамъ, говорѣха сѣ едно пренебрежение. Казваше се: „Кабинетътъ Кюсеиановъ — Банковъ“ и не знамъ какво още. Това не е прилично, г-да, когато сериозно се занимаваме съ държавни работи.

Азъ излѣзохъ на трибуната да се спра само на въпроса: дали наистина разглежданиятъ днесъ законопроектъ, респективно вчерашниятъ, който стана вече законъ, е противоконституционенъ — споредъ твърдението на моя състудентъ и личенъ приятелъ г. Христо Мирски — и дали наистина сѣ този законопроектъ, който разглеждаме днесъ, се даватъ пълномощия на правителството. Само тия два въпроса ще засегна и нищо повече.

Г. г. народни представители! Вчера ние, болшинството, гласувахме законопроекта на г. министъръ Ганевъ за 550-милионния кредитъ. Ние го гласувахме сѣ пълното съзнание, че не отиваме противъ конституцията, че и ние държимъ за тая конституция, ако не повече отъ васъ, то поне толкова, колкото държите и вие, че и ние въ името на тая конституция сме се избрали и сме дошли въ Парламента. Защо били противоконституционенъ този законопроектъ? Защото противоречалъ, казватъ, на конституцията; противоречалъ и на чл. 225 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията. Г. г. народни представители! Този чл. 225, респективно законътъ за бюджета, отчетността и предприятията, сѣ миналъ презъ Камарата, приетъ е и е станалъ законъ презъ 1934 г. Сѣ течение на времето и съобразно новитѣ обстоятелства, налетѣло се е да се измѣни този законъ сѣ новъ законъ за измѣнение на закона за бюджета, отчетността и предприятията. И този законъ е претърпѣлъ измѣнение презъ 1934 г.; претърпѣлъ е измѣнение следъ това и презъ 1935 г.; претърпѣлъ е измѣнение и презъ 1936 г. Следователно, всичкитѣ тия измѣнения, които сѣ направени въ този специаленъ законъ за бюджета, отчетността и предприятията, сѣ направени надлежно. Измѣненията, които сѣ направени въ този законъ презъ 1935 и 1936 г., сѣ станали сѣ наредби-закони и тия наредби-закони Парламентътъ вече ги гласува, ги одобри, следователно тия измѣнения сѣ надлежно прокарани навремето, макаръ и сѣ наредби-закони. Следователно, първоначалниятъ законъ за бюджета, отчетността и предприятията, сѣ неговитѣ последни измѣнения, утвърдени всички отъ Камарата, образува сега съществуващия въ този моментъ законъ за бюджета, отчетността и предприятията. Този законъ, така приетъ, не може да бѣде противоконституционенъ. И никой не поддържа, че е противоконституционенъ. Въ сѣщия този законъ е пресловутиятъ чл. 120а, за съществуването на който — искрено признавамъ — азъ самъ, макаръ да съмъ адвокатъ, не съмъ знаелъ, защото не ми

се е удавало случай да го прилагамъ. Сега научихъ, че имало чл. 120а сѣ едно измѣнение отъ 1936 г. И какво имаме, г. г. народни представители, въ този чл. 120а? Нѣкакви права, които сѣ вече дадени на Министерския съветъ, независимо отъ личноститѣ. Недейте държа смѣтка за личноститѣ.

Х. Мирски: Недейте забравя, че чрезъ законъ сѣ дадени.

Н. Логофетовъ: Г-нъ Мирски! Та азъ какво приказвамъ досега? Нали поддържамъ, че чрезъ чл. 120а отъ този законъ, надлежно измѣненъ, за който вие казвате, че е конституционенъ, се даватъ известни права на Министерския съветъ? Какви сѣ тѣзи права, които Министерскиятъ съветъ има? Министерскиятъ съветъ въ изключителни случаи — а той ще прецени дали тѣзи случаи сѣ такива — може да нареди отдаването и изпълнението на доставки, каквито сѣ настоящитѣ, да стане, безъ да се спазватъ постановленията на закона за бюджета, отчетността и предприятията. Следователно, Министерскиятъ съветъ има правото самъ, по негово усмотрение, да решава дали сѣ условията за прилагането на този членъ отъ закона. Ако той намери, че тѣзи условия сѣ налице, на своя отговорностъ решава доставкитѣ да станатъ по чл. 120а. Макаръ министритѣ да не сѣ положили клетва, както вчера или онзи денъ се говорѣше, тѣ носятъ по конституцията отговорностъ. Понеже въ първоначалниятъ законопроектъ бѣше писано въ чл. 2, алинея първа, че всички доставки ще ставатъ само по чл. 120а, понеже по-долу въ алинея втора на сѣщия чл. 2 се говорѣше, че комисията по чл. 120а, опредѣля кои доставки ще станатъ по този членъ и кои по обикновения начинъ, имаше членове на бюджетарната комисия, които не се съгласяваха сѣ такива едни постановления и считаха, че може да пострадатъ интереситѣ на държавата отъ тѣхъ, защото г. г. министритѣ, следъ като назначатъ комисията, състояща се отъ по единъ представителъ на Верховния касационенъ съдъ, на Верховната смѣтна палата и пр., утре може да си умиятъ ръцетѣ и да кажатъ: тия доставки, които сѣ станали отъ Франция, сѣ станали по чл. 120а, защото комисията така е решила. Бюджетарната комисия искаше всичко да стовари на Министерския съветъ, както самиятъ законъ предвижда, не да се прави едно отстъпление отъ постановленията на закона, а да се изпълни законътъ. А изпълнението на закона какво е? Вие, г. г. министри, да опредѣлите, кои доставки да станатъ по чл. 120а. Вие утре можете да опредѣлите, шото нито една доставка да не стане по чл. 120а, защото положението може да се нормализира. Утре вие може да имате много пари въ касата на Народната банка и нѣма да има нужда да прилагате едно изключително постановление. Вие ще решите този въпросъ. Ако утре вие решите, че сѣ налице условията за прилагането на чл. 120а, вие ще носите вашата отговорностъ, вие не можете да я избѣгнете. Затова се редактира чл. 2 така, че Министерскиятъ съветъ да опредѣля кои отъ доставкитѣ ще станатъ по този членъ и кои не.

Г. г. народни представители! Думата ми бѣше да докажа, че постановлението на чл. 120а не е противоконституционно, защото то е създадено на основание чл. 225 отъ сѣщия законъ, сѣ измѣнението отъ 1936 г. на този законъ. И азъ не знамъ, дали моятъ колега г. Мирски се заблуждава или азъ се заблуждавамъ. Мисля, че тъкмо въ изпълнение на конституцията, въ чл. 2 отъ настоящия законопроектъ се казва, че Министерскиятъ съветъ е, който ще опредѣля, дали има изключителни случаи. Ние не казваме днесъ сѣ законопроекта: изключителнитѣ случаи сѣ налице. Ние това не признаваме, ние това не казваме. Ние казваме: вие сте, които ще опредѣлите това; вие ще решите този въпросъ, а не Народното събрание. Както ви казахъ, може да се стигне до тамъ, че чл. 120а да нѣма никакво приложение.

Г. г. народни представители! Още нѣколко думи ще кажа по пълномощията, за да посоча една разлика. Въ случая, когато се говори, че ние даваме пълномощия на министра, не се говори, че ние упълномощаваме г. министра да направи тѣзи доставки, необходими по мнението на всички. Не за тѣзи пълномощия се говори, но се говори за пълномощията по чл. 2. За да има пълномощие по чл. 2, което би се дало на правителството, това би значило правата, които сега дава Камарата, Министерскиятъ съветъ да ги нѣма. А, както казахъ, Министерскиятъ съветъ има тѣзи права. Щомъ ги има, ние нищо ново не му даваме, ние само подчертаваме едни права, които той има по силата на закона.

Петко Стояновъ: Щомъ ги има по силата на закона, нѣма защо да се подчертаватъ.

Н. Логофетовъ: За да разберете, че между насъ и опозицията нѣма различия въ разбиранията относно законопроекта, ще ви посоча писменото предложение на моя колега г. Христо Мирски, поддържано и отъ уважавания отъ мене г. проф. Петко Стояновъ, чл. 2 да остане само така: доставките ставатъ съобразно съ закона за бюджета, отчетността и предприятията. Какво значи това? Това значи, че Министерскиятъ съветъ има право утре, по силата на закона, да каже, че всички доставки ще ставатъ по чл. 120а. Значи имаме същото положение. Ние само подчертаваме едни права, съществуващи по закона. Нѣма, следователно, въ случая никакви пълномощия.

Петко Стояновъ: Приемете тогава нашата редакция, г. Логофетовъ, щомъ е същото.

Н. Логофетовъ: Г. г. народни представители! Г-нъ професорътъ знае, че е едно и също, защото не се дава нищо ново, нищо, което не съществува, а се даватъ права, които съществуватъ. И г. Мирски и г. Стояновъ казватъ: сто ви на васъ, г. г. министри, закона, дръжте закона въ ръцетъ си и по него се водете. А ние подчертаваме, ние даваме смисълъ на тона, което е писано въ закона съ новата редакция на чл. 2.

Г. г. народни представители! Целта е не да се критикува законътъ. Азъ излизамъ за пръвъ пътъ на трибуна на Народното събрание, макаръ да се занимавамъ съ политика много отдавна и макаръ да съмъ билъ другаръ на г. Григоръ Василевъ въ нѣкой централни бюра. Мене ми прави тягостно впечатление, че може да се намѣрятъ българи, че може да се намѣрятъ народни представители, които отъ тая трибуна да говорятъ съ единъ язвителенъ езикъ за българските министри. Г. г. народни представители! Дотогава, докогато тия хора стоятъ на министерските мѣста, дотогава, докогато представляватъ България, за мене съ министри достойни. (Ръкоплѣскания отъ дѣсно и центъра и гласове „Браво!“)

Свършвамъ, г. г. народни представители. Нека да кажа, че и азъ съмъ отъ ония, които смѣтатъ, че на министерската маса трѣбва да има и народни представители. Това е моето разбиране, че трѣбва да има и министри, изхождащи отъ Камарата. Не се съмнявамъ, че това е разбирането на цѣлото болшинство и на цѣлата Камара. Но, г. г. народни представители, дотогава, докогато министрите се ползватъ съ доверието на факторитъ въ България, недейте се отнася къмъ тѣхъ съ единъ тонъ, който понижава достойнството имъ, защото утре и вие ще бъдете министри, и вие ще се возите съ автомобили изъ тази страна. Не е достойно да иронизирате, че били правени посета за министерските автомобили, защото и вие отъ тази страна (Сочи въ лѣво) сте се возили и ще се возите на министерски автомобили.

Г. г. народни представители! Смѣтамъ, че съмъ доказалъ предъ народното представителство, че азъ, като гласувамъ за законопроектитъ — вчерашния и днешния — не отивамъ противъ конституцията, не давамъ никакви особенни, специални пълномощия на правителството. Затова азъ съ чиста съвѣсть и днесъ ще гласувамъ. (Продължителни ръкоплѣскания отъ дѣсно и центъра)

Председателстващъ Г. Марковъ: Има думата народниятъ представителъ г. Христо Мирски.

Х. Мирски: Г. г. народни представители! Азъ нѣмахъ намѣрение да взема думата и щѣхъ да се задоволя само съ конкретното предложение, което съмъ направилъ и което съмъ представилъ на председателството да бѣде гласувано. Но понеже слушахъ съ внимание аргументитъ на ония, които се противопоставиха на онова, което се изтъкна отъ насъ по чл. 2 отъ законопроекта, който разглеждахме вчера, и по чл. 2 отъ разглеждания днесъ законопроектъ, азъ смѣтамъ, че не ще изпѣля своя дългъ докрай, ако не се още доаргументирамъ, за да се разбере отъ всички, които щадятъ нация основенъ законъ, конституцията, и законитъ въ тази страна, че туй, което ние поддържаме, е право, а всичко онова, което не е съгласно съ нашето мнение, не е съгласно съ конституцията и съ законитъ въ нашата страна.

Г. г. народни представители! Слушахъ аргументитъ на уважасия мой колега и другаръ отъ студентството, г. Говедаровъ, слушахъ и аргументитъ на г. Логофетовъ, но съмъ изненаданъ, че нито единъ отъ тѣхъ не се спрѣ на

постановленията на чл. 225 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията, за да ме убедятъ, че може съ единъ законъ за разрешаване на кредити да се измѣни специалниятъ законъ за бюджета, отчетността и предприятията. Повтарямъ: по силата на чл. 225 отъ този законъ, всички негови постановления могатъ да се измѣнятъ, допълнятъ и поправятъ само съ специаленъ законъ за измѣнение закона за бюджета, отчетността и предприятията. (Ръкоплѣскания отъ лѣво) Но отъ тамъ (Сочи въ дѣсно и центъра) се прави възражение, че това е една формалностъ, че изключителнитъ времена налагали да не се държи смѣтка за формалността, а да се държи смѣтка за същността. Не съмъ противникъ на това, че нѣкога може да се държи смѣтка повече за същността, отколкото за формалността. Но когато формалността е обвързана съ ограничителни постановления, както е този случай, когато съ формалността се засѣгатъ постановленията на нашия основенъ законъ, конституцията, азъ не съмъ съгласенъ, че заради същността може да бѣде унищожена формалността. Чл. 43 на нашата конституция предвижда изрично, че нашата държава се управлява точно споредъ законитъ, гласувани отъ Народното събрание. Какво гласятъ постановленията на чл. 225 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията, гласуванъ отъ Народното събрание?

Нѣкой отъ дѣсно: Чл. 120а не е гласуванъ отъ Народното събрание, а е създаденъ съ наредба-законъ.

Х. Мирски: Прави се възражение, че промѣнитъ въ този законъ сѣ станали следъ 19 май съ наредби-законои, както иска чл. 225, споредъ който измѣненията на закона за бюджета, отчетността и предприятията не трѣбва да ставатъ съ другъ законъ, освенъ съ законъ за измѣнение закона за бюджета, отчетността и предприятията. Тамъ аргументацията на моя уважасъ другаръ е права. Всички измѣнения, които сѣ направени въ закона за бюджета, отчетността и предприятията чрезъ закони за измѣнение закона за бюджета, отчетността и предприятията, сѣ правилни, сѣ формални. Всѣко отклонение отъ това правило е нарушение на закона.

Г. г. народни представители! Подхвърли ми се още, че съмъ направилъ упрѣкъ, че законътъ, който вчера гласувахме, билъ противоконституционенъ. Поддържамъ и сега, че той е противоконституционенъ. Законътъ, който гласувахме вчера, се касаеше за заемъ, а съгласно постановленията на чл. 123 и последващитъ отъ конституцията, никакъвъ заемъ не може да се сключва, безъ знанието и разрешението на Народното събрание. Чл. 123 отъ конституцията гласи, че на Народното събрание е предоставено да обсъжда въпроситъ за заеми и пр. Когато се предлагатъ такива законопроекта, които не сѣ съобразени съ другитъ закони — макаръ че всѣщностъ азъ и други народни представители одобряваме този заемъ, защото никой нѣма да отрече належащата нужда отъ строежъ, поправка и поддържане на желѣзници и пр. — ще има атаки и упрѣци за неспазване на законитъ. По-добре щѣше да бѣде, отъ министерската маса да се зачитатъ постановленията на нашитъ закони и тогава ще избѣгнемъ тѣзи упрѣци и разправии, които ставатъ въ Народното събрание.

Въ това Народно събрание се апелира за единодушие, но нека кажа, че ще има единодушие само когато се предлагатъ работи, които сѣ въ съгласие съ конституцията и съ законитъ, безъ огледъ на това, дали се предлагатъ отъ тази страна (Сочи въ дѣсно) или отъ тази страна. (Сочи въ лѣво) И въ миналото съмъ стоялъ на тази скамейка, тогава партийнитъ прави бѣха по-ожесточени, но тогава нѣмаше дѣлене на приобщени и неприобщени къмъ правителството и съ огледъ на тона, да се гласува всичко, което ни се предлага отъ г. г. министрите. Ако се вгледате въ дневницитъ на Народното събрание, ще видите, че маса предложения сѣ били правени отъ опозицията и сѣ били приемани отъ всички, защото сѣ били съобразни съ конституцията и съ законитъ. За жалостъ, въ тази Камара, въ която се издига лозунгътъ за нови времена, за нови тактики, това не се спазва. И вие виждате, че когато говори единъ отъ неприобщенитъ, ръкоплѣска му се отъ тази страна (Сочи въ лѣво), а когато излѣзе да говори нѣкой отъ приобщенитъ, речта му бива съпроводени съ ръкоплѣскания отъ тази страна. (Сочи въ дѣсно и центъра) Този въпросъ не е най-главниятъ, но той е единъ отъ важнитъ въпроси — какъ да се действа въ тази Камара за зачитане на законитъ въ тази страна, за зачитане на конституцията. Това е, което имамъ да кажа. (Ръкоплѣскания отъ лѣво)

Председателстващ Г. Марков: Г. г. народни представители! Ще пристъпим към гласуване. Съобщавам ви, че по чл. 2 народният представител г. Христо Мирски прави предложение въ следния смисъл: „Чл. 2 добива следната редакция: „Всички доставки по чл. 1 се извършват съгласно закона за бюджета, отчетността и предприятията“.

Чухте от г. докладчика, който ви докладва чл. 2, какъ е приетъ тоя членъ отъ комисията, а именно: „Министерският съветъ определя кои отъ означенитъ доставки въ чл. 1 да станатъ по чл. 120а отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията и кои по обикновенитъ начини, предвидени въ сѣщия законъ“.

Ще положа най-напредъ предложението на комисията. Когато присматъ чл. 2 така, както се докладва отъ г. докладчика на комисията, моля, да вдигнатъ ръка. Муозинство, Събранието приема.

Ще се докладва чл. 3.

Докладчикъ С. Колчевъ: Г. г. народни представители! Въ чл. 3 комисията изхвърли въ петия редъ на последната алинея думитъ „и то“ и ги замѣни съ запетайка, а въ края на същата алинея прибави думитъ „и въ кръга на разрешенитъ по бюджета кредити“.

Значи, чл. 3 добива следната редакция: (Чете)

„Чл. 3. За изплащане на уговоренитъ доставки се издаватъ съкровищни бонове съ лихва до 6% годишно, които бонове могатъ, да бъдатъ авансови и такива за ратитъ на плащането.

Съкровищни бонове за изплащане могатъ да се издаватъ и при всички доставки по тоя законъ, които ще се извършватъ по обикновенитъ начини отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията, ако тоя начинъ на плащане е предвиденъ въ поемнитъ условия.

При доставки по настоящия законъ може да се уговарятъ и да се отпущатъ, по преценка на комисията по чл. 120а отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията, авансови бонове срещу тѣзи доставки, въ размѣри до 30% отъ стойността, по реда на забележката къмъ чл. 66 отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията и въ кръга на разрешенитъ по бюджета кредити“.

Председателстващ Г. Марковъ: Има думата народниятъ представителъ г. Иванъ Калъчевъ.

И. Калъчевъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Вземамъ думата по единъ въпросъ, който вълнува Народното събрание отъ нѣколко дена насамъ. Не е по-малкъ интересътъ и въ българския народъ въ тоя важенъ моментъ, когато българскиятъ Парламентъ, ведно съ правителството, иска да сложи върху гърба му нѣколко милиарда лева.

Г. г. народни представители! Вземамъ думата не да говоря по принципъ, не да говоря и по същество; вземамъ думата да обърна вниманието на народнитъ представители, а също и на българскитъ правителства — не само на диспозитивното правителство — когато ще се занимаватъ съ такива въпроси, да иматъ предвидъ, че се предполага подготовянето на едно психологическо състояние, за да може решението имъ да се възприеме отъ българския народъ безъ всѣкаква реакция.

Г. г. народни представители! Следъ като се гласува кредитътъ за народната отбрана, азъ отидохъ всрѣдъ народа: нѣма българинъ, който да протестира противъ това. Обаче българския народъ го боли следното: не бива българскитъ правителства и българскиятъ Парламентъ да се отзоваватъ едва тогава, когато събитията сѣ ни налегнали доста осезателно. Трѣбва предварително да се подготви българскиятъ народъ.

Азъ ще почна съ апела на ръководителитъ на тия ресурси, които искатъ кредити; ще почна съ апела на г. Ганевъ, който получи своя кредитъ вчера. Вчера се явиха сърдци отъ тая страна (Сочи въ лѣво), сърдци и отъ правителството.

Г. г. народни представители! Азъ се чудя защо се сърдимъ. Г-нъ министъръ Ганевъ е единъ добъръ специалистъ, единъ „спецъ“, обаче той е единъ лошъ общественикъ. Той може да иска кредити, той може да ви трасира шосета, той може да ви купи автомобили за шосетата, той може да направи всичко онова, което е отъ неговия ресурсъ и отговаря на неговитъ разбирания, обаче дали той е избралъ психологическия моментъ — това не знаемъ. И затова доста народни представители се изказаха съ позволение по чл. 2 отъ неговия законопроектъ, който пред-

вижда доставкитъ да ставатъ по чл. 120а отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията. Наистина, азъ не зная дали е належаща нуждата тъкмо сега да се купуватъ на околйскитъ инженери автомобили по за 200—300 хиляди лева!

Нѣкой отъ центъра: Кжде е станало това? Нѣма такова нѣщо!

И. Калъчевъ: Г. г. народни представители! Малко политически и малко по-голямъ общественикъ е г. министърътъ на финанситъ, който заедно съ кредита за народната отбрана вмѣкна единъ милиарденъ кредитъ за Министерството на желѣзницитъ и кредита, който снощи се гласува на г. министъръ Ганевъ. Та това ли е новото, г-да? Да поставяме българския народъ предъ едно фактическо положение, безъ да му кажемъ предварително, безъ да го подготвимъ той да го възприеме? Г-да! Нѣма да се вдигне гласъ срещу правителствената политика въ настоящия моментъ, ако вие бихте вдигнали цензурата. (Ръкоплѣскания отъ лѣво) и ако бихте дали възможностъ на българския народъ да разбере за какво искате тѣзи кредити.

Председателстващ Г. Марковъ: Г-нъ Калъчевъ! За пръвъ пътъ Вие взимате думата и азъ се извинаямъ, че Вие правя бележка. Моля, говорете по предмета.

Д. Търкалановъ: Касаетъ се за цензурата. Тя трѣбва да се вдигне — това е ясно! Азъ протестирамъ, че има цензура. Цензурата трѣбва да се махне.

И. Калъчевъ: Азъ говоря това, което чувствавамъ. Азъ говоря това, което моитъ избиратели чувствуватъ.

Д. Търкалановъ: Цензура има и надъ Народното събрание. (Глъчка)

Председателстващ Г. Марковъ: (Звъни)

И. Калъчевъ: Г. г. народни представители! Азъ ще спра тогава! Нѣма да говоря, г. председателю, но ще отправя единъ апелъ къмъ васъ, къмъ правителството: ако вие смѣтате, че новото време, че новото се състои въ прилагането на чл. 120а отъ закона за бюджета, отчетността и предприятията — много ви здраве! Азъ такива членове, въ живота си, докато бѣда народенъ представителъ, нѣма да гласувамъ! (Ръкоплѣскания отъ лѣво)

С. Станчевъ: Ехъ!

Петко Стояновъ: Г-нъ председателю! Вие за цензурата ли сте?

Председателстващ Г. Марковъ: Искате ли думата, г. Петко Стояновъ? (Глъчка)

Г. г. народни представители! Понеже нѣма другъ записанъ да говори по чл. 3, обявявамъ дебатитъ за прекратени.

Има думата г. министърътъ на общественитъ сгради, пътищата и благоустройството.

Министъръ С. Ганевъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ вчера се въздържахъ да взема думата, да дамъ нѣкои обяснения и да отговоря на нѣкои отъ ораторитъ, които се изказаха по законопроекта за 550-милионния кредитъ за Главната дирекция на строежитъ, защото считахъ, че не бива да отговарямъ на ругатнитъ, които съ кошъ се изсипаха отъ страна на единъ бившъ министъръ, а сега народенъ представителъ, г. Григоръ Василевъ. Не съмъ азъ, който бѣгамъ отъ критиката; не е и българското правителство, което днесъ управлява страната, което бѣга отъ критиката.

Н. Петковъ: А цензурата?

Д. Търкалановъ: Вдигнете цензурата! Вие поддържате цензурата. (Голѣми възражения)

Д. Кисювъ: Г-нъ председателю, Вие за или противъ цензурата сте? Кажете го открито!

Председателстващ Г. Марковъ: (Силно звъни) Седнете си на мѣстото. (Голѣмъ шумъ)

Д. Търкалановъ: Не можемъ да търпимъ цензурата. Това е то.

Председателстващъ Г. Марковъ: Моля, пазете тишина, г-да.

Г. п. Стефановъ: (Къмъ Д. Търкалановъ) Вие сте възпитани хора! Срамът е!

Г-нъ министъръ вчера мълча, когато Вие говорихте. Ще мълчите и Вие сега, когато той говори!

Д. Търкалановъ: Отъ моята вчерашна речъ само една колонка е написана въ вестниците. Другото цензурата го е заличила.

Нѣкой отъ центъра: Стига бе, цѣла седмица ви слушаме! (Шумъ)

Председателстващъ Г. Марковъ: (Силно звъни) Тишина, г-да! Най-сетне толкова души се изказахте! Чуйте сега г. министъра.

Министъръ С. Ганевъ: Г-да! Азъ ви изслушахъ съ голямо търпение; и мисля, че съмъ длъженъ да ви слушамъ. Моля ви и вие да ме слушате и да не ме прекъсвате, както и азъ не прекъснахъ никого отъ васъ, въпреки невѣроятитѣ, които изнесохте. Азъ имахъ търпение да ви слушамъ. Защо вие нѣмате търпение да ме изслушате?

Н. Петковъ: Говорите неистини. (Възражения отъ центъра и дѣсно)

Председателстващъ Г. Марковъ: Още не сте чули какво ще каже г. министърътъ.

Министъръ С. Ганевъ: Потърпете да ме чуете! (Глъчка)

Председателстващъ Г. Марковъ: (Звъни) Моля, спокойствие, г-да! Оставете г. министъра да говори! Моля, г. министре, говорете!

Министъръ С. Ганевъ: Азъ не съмъ казалъ нищо обидно, за да проявявате тая неурвностъ. Азъ ви заявихъ и повтарямъ: не е нито българското правителство, нито азъ съмъ, който бѣгамъ отъ обективната и безпристрастна критика.

Д. Гичевъ: А цензурата?

Министъръ С. Ганевъ: Тора го казахъ още въ увода на моето изложение презъ извънредната сесия. Азъ тогава недвусмислено ви заявихъ, че се явявамъ предъ васъ съ малко по-голями подробности, за да ви дамъ възможностъ да се изкажете по онова, което се е вършило и върши въ Министерството на благоустройството, като добавихъ, че въ всѣка една работа може да има пропуски, и една обективна и добросъвестна критика ще има за задача да установи тия пропуски. Азъ не съмъ твърдялъ, не съмъ заявиль, нито мога да мисля, че съмъ безпогрѣшенъ. И фактътъ, че Министерството на благоустройството въ продължение на две години, откакто азъ стоя пачело на него, излиза съ единъ пълненъ годишникъ за своята дейностъ, показва, че не бѣгаме отъ критика. Даже въ увода на годишника е казано: предлагаме на обществена критика онова, което сме извършили. Ние не го криемъ отъ никого, искаме всички да го знаятъ, нека се произнесе общественото за извършеното. Азъ, обаче, заявихъ, заявявамъ ви и сега, че на ругатни, за честта на българския Парламентъ, не ще да отговарямъ (Гласове „Браво!“ и ржкоплѣскания отъ центъра и тѣсно) и сега ще отговоря само на онова, което смѣтамъ, че принципиално е повдигнато.

Г-нъ Григоръ Василевъ заяви: „Г-нъ Ганевъ дава“. Не дава г. Ганевъ — дава българското правителство, тогава когато имаме правото да дава и нѣмаше възможността да иска вашето съгласие; а днесъ българското правителство не иска отъ ови институтъ, който нашата конституция е наредила да дава разрешение да се харчатъ кредити. Ние искаме отъ васъ. Ако ни дадете — ще харчимъ. (Ржкоплѣскания отъ центъра и отъ дѣсно)

Г-нъ Григоръ Василевъ заяви: „На страната ни не трѣбватъ само пѣтища; имаме нужда отъ напояване“. Не е той прѣвъ, който казва въ Парламента тая нужда. Ако се обонемъ къмъ изложението, което ви се направи презъ извънредната сесия, ще видите, че азъ надълго и широко обяснихъ тогава значението на електрификацията и какво се прави въ това отношение, за да се подпомогне напояването на нашата страна. Азъ също заявихъ, че ще бѣдете сезирани съ въпроса и че въведамъ, какво българскиятъ Парламентъ не ще откаже да отпусне достатъчно средства за напояването. По този въпросъ и днесъ се работи и вие скоро ще бѣдете сезирани съ законопроектъ, съ който ще ви се искатъ кредити за напояване. И азъ пакъ въведамъ, че бъл-

гарскиятъ Парламентъ ще ги даде, защото смѣтамъ, че това трѣбва да се даде на българското стопанство. (Ржкоплѣскания отъ центъра и дѣсно)

Г-нъ Григоръ Василевъ употреби фразата: „Правитъ се пѣтища за министерски коли“. Не се правятъ пѣтища за министерски коли, защото, напр., пѣтътъ Асеновградъ—Чепеларе не е за министерски коли. Достатъчно много се е писало за този пѣтъ. Пѣтътъ Кричимъ—Девинъ не е за министерски коли; пѣтътъ отъ неговия край — Трънъ—Трекляно не е за министерски коли; пѣтищата Кричимъ—Перущица—Брацигово, Троянъ—Кърнаре, Бургасъ—Варна и още колко други искате не сѣ за министерски коли, а сѣ пѣтища необходими за българския народъ и за българското стопанство. (Ржкоплѣскания и гласове „Браво!“ отъ центъра и дѣсно)

Азъ нѣма да отговарямъ повече на г. Григоръ Василевъ. Ще отговоря съ изложението, което отправя до менъ селото на г. Гичевъ, съ дата 6 май 1937 г. Нѣма да ви го чета цѣлото, а само онова, което е отъ значение.

Д. Гичевъ: За съжаление, пѣтътъ тамъ още не е направили.

Министъръ С. Ганевъ: Г-нъ Гичевъ! Знаете, че се работи. Азъ мисля, че поне г. Гичевъ нѣма да приказва тъй, защото достатъчно много се прави къмъ неговия край. (Чете).

„Тази помощъ ще се състои“ — общината е готова да даде помощъ — „въ прѣка парична вносна отъ 1—1½ милиона лева, съ която да се усили държавниятъ кредитъ за паважа; въ превоза на строителнитѣ материали и разнасянето имъ по протежение на шосето и въ работа по самото навиране, споредъ наредбитѣ на трудовата повинностъ. Набавянето на сумата и пр. общината ни е готова да направи съ единъ заемъ и ще я внесе на министерството“. Накрая изложението завършва: „Съ това вие ще извършите едно отъ най-полезнитѣ подобрения на съобщителнитѣ условия въ нашата страна“

Също така имамъ изложение и отъ Брацигово. Но нѣма да ви отнемамъ времето да го чета.

Защо сѣ необходими пѣтища? Необходими сѣ, за да стигнатъ домятитѣ — които тъй добре застъпва и за които се хвали г. Григоръ Василевъ — нашитѣ плодове и зеленчуци до гаритѣ, за да преминатъ границата и следъ това да можемъ да кежемъ: излѣзе 11-хилалниятъ вагонъ отъ страната. Безъ пѣтища не можемъ да изнесемъ нищо. При пѣтища сѣ дупки ще изнасяте развалени зеленчуци, но нѣма да можете да изнесете нѣщо, за което хората ще ви дадатъ пари.

Говорихъ по-нататъкъ за инвентара. Азъ не искамъ да ви чета пренискитѣ на много общини, но ще ви прочета нѣщо отъ протокола на общинския съветъ на Киченската община, Разградско. Въ него се казва: (Чете) „Специалнитѣ поемни условия за доставката на единъ парентъ валакъ, който се закупва съ срѣдствата на всички селски общини въ Разградска околия, за нуждитѣ на сѣщитѣ селски общини, за напояване на тѣхнитѣ пѣтища“. Това ви потвърждава за лишенъ пѣтъ, че нуждата отъ валаци, отъ инвентаръ е съзната долу и че хората правятъ настоятелни искания за снабдяване съ такъвъ инвентаръ, обаче министерството заяви, че то има намѣрение да доставя валаци, че това е задължение на държавата и че нѣма защо да се отруняватъ общинитѣ. Ако вие, г-да, смѣтате, че трѣбва да отрунимъ общинитѣ за набавянето на този инвентаръ, направете предложение, и азъ ще доставя валаци за смѣтка на общинитѣ.

За водното отдѣление — ще бѣда кратъкъ. Г-нъ Григоръ Василевъ употреби изрази, които не е позволено да се споменаватъ въ единъ Парламентъ. Той нарече престѣпникъ минаването на водното отдѣление къмъ моя ресортъ. Той даже отиде до тамъ да ме нарече престѣпникъ. Азъ не се обижамъ, когато г. Григоръ Василевъ ме нарича престѣпникъ. Нека това да ми е поестѣпленето — че водното отдѣление е дошло къмъ менъ. Но сѣщиятъ, многокомпетентниятъ министъръ на земедѣлието въ миналото, г. Григоръ Василевъ, заяви, че въ никога държавата това го нѣмало. Азъ му вая закона за водното отдѣление и за воднитѣ синдикати въ Италия, преведенъ, и ще ви прочета нѣщо отъ него. На първата страница въ чл. I. алинея втора, се казва: „Обществентѣ води се записватъ подъ грижата на министерството на общественитѣ сгради“ и т. н. — изповяватъ се длъжноститѣ и задълженията на министерството и на общинитѣ.

Г-нъ Григоръ Василевъ да каже доколко той е осведоменъ и когато говори, защо си тъй само приказва. Нека да отиде въ Белгия, за да види същото. Съжалявамъ, че следъ толкова годишно ръководство на това министерство

отъ негова страна, той не знае къде се намира водното отделение въ другитѣ държави. Най-после, подъ което и ведомство да се намира отделението за водитѣ, то ще изпълнява своето предназначение, стига да му дадете възможност за това.

Азъ свършихъ съ г. Григоръ Василевъ. Казахъ това не съ целъ да полемизирамъ съ него, а само за да ви освѣтя по въпроситѣ, които той повдига. Ако намира, че правилно съмъ ви освѣтилъ — добре; ако не — нека да поддържа своето.

Идвамъ до това, което твърдѣше г. Димитъръ Търкалановъ. Всички онѣзи цифри, които той изнесе, сѫ общолютно невѣрни. Доказвамъ го веднага. Той борава съ неистини. Дали умишлено, или самъ се заблуждава — това не зная.

Г-нъ Григоръ Василевъ въ скоби каза, че два милиарда лева се харчели за пѣтищата. Същото каза и г. Димитъръ Търкалановъ. И двамата казаха, че азъ трѣбвало да имамъ пари. Но тогава, когато единъ човѣкъ не знае да чете бюджетитѣ, обикновено прави това, което направи г. Търкалановъ вчера. И азъ казвамъ: действително тази година — азъ го заявихъ още въ извънредната сесия, това не е тайна за никого, то е напечатано и въ „Държавенъ вестникъ“, но считамъ за необходимо и сега да го кажа — за Главната дирекция на строежитѣ сѫ дадени 500 милиона лева, които сѫ извънреденъ заемъ и сѫ вписани въ бюджета. Тази година имаме 640 милиона лева и 200 милиона лева нови. Но какъ? 840 милиона лева ги имаме въ бюджета за 1938 г. Вие знаете, че строителнитѣ предприятия — подробно се обяснихъ тогава, нѣма защо да се обяснявамъ и сега — винаги следватъ въ нѣколко години: въ 1938 г. има 715 милиона лева ангажменти; въ 1939 г. — 366 милиона лева; въ 1940 г. — 234 милиона лева. Всичко това прави 1 милиардъ 315 милиона лева. Срецу това имаме смѣтката приходи: 840 милиона лева по сегашния бюджетъ, 242 милиона лева по бюджета за 1939 г. и 242 милиона лева по бюджета за 1940 година. Всичко това прави 1 милиардъ 324 милиона лева. Смѣтката е вѣрна, търговска.

Отъ кѣде идватъ голѣмитѣ суми въ 1938 г.? По бюджета за 1936 г. имаме редовни приходи 161 милиона лева, отъ заеми — 125 милиона лева, отъ фонда „Обществени осигуровки“ и остатъкъ отъ 1935 г., непохарчени суми — 67 милиона лева, или всичко крѣгло 353 милиона лева.

По бюджета за 1937 г. имаме редовни приходи 265 милиона лева и отъ заеми — 105 милиона лева; а сѫ похарчени отъ последния само 20 милиона лева, защото той късно се взема; прехвърлени сѫ по новия бюджетъ 105 милиона лева, отъ заеми 200 милиона лева и остатъкъ отъ 1936 г. — 37 милиона лева, или всичко 607 милиона лева.

Стигаме до бюджета за 1938 г., който ни дава 295 милиона лева приходи, отъ заеми 200 милиона лева, други 200 милиона лева и 105 милиона лева остатѣци — защото въ края се ликвидира смѣтката — и 42 милиона лева остатъкъ отъ преднитѣ бюджети. Всичко 842 милиона лева.

Но г. Търкалановъ, вмѣсто да анализира отъ кѣде е този бюджетъ, той събира сумитѣ презъ 1936, 1937 и 1938 г., макаръ че сѣщитѣ суми сѫ вѣтрѣ и, естествено, ще ги изкара два милиарда лева. Така правени проучванията и така изнасяни въ Народното събрание, не говорятъ, че се правятъ съ целъ за освѣтяване на последното, а че, може би, се правятъ съ целъ да заблудятъ Народното събрание — ако самиятъ авторъ не се заблуждава.

И. Петровъ: Не може би, а нарочно.

Министъръ С. Ганевъ: Какъ можемъ да приказваме за милиарди, когато имаме всичко на всичко отъ тритѣ заема: 200 милиона, 200 милиона и 125 милиона — правятъ 525 милиона. Турете и редовнитѣ вноски, ще видите какво ще получите за тритѣ години.

По-нататъкъ. Въодушевенъ много отъ цифритѣ, които изнесе тукъ, г. Димитъръ Търкалановъ ви посочва единъ протоколъ на нѣкаква си комисия, която се занимавала съ шосето Княжево—Горна-бана. Безъ да обвинявамъ хората, които навремето сѫ отдали на търгъ направата на това шосе, ще трѣбва да заявя, че отдаването това шосе на търгъ е станало презъ 1933 г., и затова, ако искате, намѣрете тогавашния министъръ на благоустройството, да ви отговори, защо е станало така отдаването на този търгъ. Азъ, обаче, трѣбваше да следя, какъ се работятъ шосетата. По тукъ г. Търкалановъ даде втора невѣрна цифра, като каза, че за това шосе сѫ дадени 2 милиона и 500 хиляди лева.

Д. Търкалановъ: 2.200.000 лева.

Министъръ С. Ганевъ: Добре, азъ Ви казвамъ; заповѣдайте въ министерството да видятѣ. Предприетието по пътя, който се отбива за къмъ с. Бояна—Княжево, е едно предприятие за 584.000 л., а пътятъ Княжево—Горна-бана е едно предприятие за 656.000 л. Значи, съвсемъ не сѫ 2.500.000 л.

На основание на протокола на комисията, която комисия съмъ предизвикалъ и назначилъ азъ, защото азъ лично констатирахъ недобросъвестната работа на предприемача, на последния не се заплаща това, което е извършилъ лошо — нѣщо, което не е било никога въ миналото, когато можеше да се уреждатъ тия работи и по други начини; не му се заплащатъ за първото предприятие 204.000 лева, а за второто — 104.000 лева, като му се прави отбивъ, което значи, че на него се е платило така, както се плаща за една обикновена шосейна настилка; всичко друго не се е платило; покривката е бракувана. („Браво!“ Ржкоплѣскания)

Изнесохте, г. Търкалановъ, протокола. Добре. Но който Ви е освѣтилъ, защо не Ви е далъ и заповѣдь № 853, издадена по поводъ на това предприятие, която заповѣдь гласи: — какво? — наказва се надзирателътъ и се премѣства; заведѣщиятъ предприятието се наказва. Азъ не искамъ да ви чета всичко, за да не губя време. Въ края се казва: въпросътъ за виновността на предприемача и неговия технически ръководител — имена нѣма да споменавамъ — да се разгледа отъ върховния технически съветъ, който по закона има това право. И, въ резултатъ, на предприемача се отнема правото, независимо отъ тѣзи парични санкции, а на техническия ръководител — инженеръ, се отнема правото на свободна практика за една година.

Ето какъ се постѣпва и какъ се поставятъ на мѣсто хората, които сѫ злоупотрѣбили. (Ржкоплѣскания отъ дѣсно и центъра)

Азъ щѣхъ да Ви ржкоплѣскамъ, г. Търкалановъ, ако следъ като споменахте този протоколъ, прочетѣхте и тази заповѣдь. Иначе, Вие не сте проучили нищо, г. Търкалановъ!

И. Петровъ: Така не правѣха въ блоково време, г. Търкалановъ.

Министъръ С. Ганевъ: Г-нъ Търкалановъ следъ това започва съ Мусмановия планъ. Азъ считамъ, че г. Търкалановъ трѣбва да благодари на Господа, че създаде Мусманъ, за да има какво да приказва. При всички случаи той приказва само за Мусманъ. И каза: „Сега ще дадете 550 милиона лева, за да се приложи Мусмановиятъ планъ“. Ами ако прочетете мотивитѣ къмъ законопроекта, ще видите, че съ ваящи не се прилага Мусмановиятъ планъ.

Д. Търкалановъ: Не съмъ казалъ това.

Министъръ С. Ганевъ: Като прочетете законопроекта, ще видите, че 400 милиона лева сѫ за релси за ж. л. линии, които се строятъ и за които се искатъ кредити.

Д. Търкалановъ: Това, г. министре, не съмъ казалъ.

Министъръ С. Ганевъ: Позволете ми да говоря и азъ спокойно. Азъ не Ви закачахъ вчера, въпрѣки невѣрноститѣ, които изнасяхте. — Това сѫ работи, г. г. народни представители, които сѫ много ясни. Нима Мусмановиятъ планъ е причина, да направимъ пътя до Божурище, отъ хендеци да го направимъ единъ павиранъ пътъ, за да могатъ хората, които пътуватъ съ аеропланъ до Божурище, следъ като сѫ прелетѣли голѣми пространства, да стигнатъ въ София не за два часа, а за половинъ часъ? Нима Мусмановиятъ планъ налага да поправимъ пътя до Баня, да поправимъ пътя до Самоковъ, пътя до Перникъ, да поправимъ пътя до Дупница, до Кулата? Та нима се искатъ нѣкакви особени очи за всѣки единъ отъ насъ и за всѣки единъ отъ васъ, за да видите, кое се прави и кое не се прави? Нима Мусмановиятъ планъ налага утре да разширимъ паважа на шосето до Княжево, за което търгътъ е отдаденъ и договорътъ е сключенъ? Защо го правимъ? Защото пуждитѣ го налагатъ. Никакъвъ Мусмановъ планъ нѣма тукъ. И да го има, и да го нѣма — това ще стане.

Азъ за Мусмановия планъ сега нѣма да кажа нищо. Ще кажа само, че невѣрно твърди г. Търкалановъ, какво Мусмановиятъ планъ не попададалъ подъ закона за благоустройството. Не. Той попада подъ закона за благоустройството — заявихъ го веднажъ, заявявамъ го и втори пътъ — и ако г. Търкалановъ не може да чете законитѣ, нека да му ги прочете и разтълкува другъ. Мусмановиятъ планъ е регулационъ планъ, който се измѣнява, поправи и допълня така, както се измѣнява, поправи и допълня всѣки единъ регулационъ планъ въ Царство България. (Ржкоплѣскания)

И следъ туй дойдохме до частнитѣ дертове — купени мѣста! Азъ ще оставя списъка имъ на разположение на Народното събрание. Но и тамъ пакъ сѣ посочени невѣрни цифри. Мене ми е чудно, защо г. Търкалановъ е скаранъ съ цифритѣ.

И. Петровъ: Не ги познава.

Д. Търкалановъ: Ще Ви пратя при нотариуса. Идете тамъ да провѣрите.

И. Петровъ: Опартизанена съвѣсть!

Д. Търкалановъ: По-голѣмъ партизанинъ отъ Васъ въ тая зала нѣма. Вие сте старъ народнякъ, пропитъ съ народняшка злоба.

И. Петровъ: Азъ съмъ почтенъ човѣкъ и говоря истината. Вие сте пропитъ съ злоба.

Д. Търкалановъ: И азъ съмъ билъ винаги почтенъ. Новото време Ви е обновило!

Министъръ С. Ганевъ: Ето ви списъка на закупенитѣ мѣста въ София. Преди 4 месеца г. Търкалановъ ми бѣше отправилъ питане, азъ събирахъ данни, и когато го потърсихъ да му отговоря, той отсъствуваше. Какво да правя? Отсъствува 10 дена отъ Камарата — така намѣрилъ за добротъ. Той прочете — дословно цитирамъ по стенограмитѣ — имената на нѣколко души: г. д-ръ Иванъ Байновъ, братъ на инж. Байновъ, който работилъ въ бюро заедно съ Ганевъ, закупилъ 200 декари.

Д. Търкалановъ: 20 декари. Азъ го поправихъ

Министъръ С. Ганевъ: Какво казахте тукъ?

Д. Търкалановъ: 20 декари, моля Ви се! И то е поправено въ стенограмитѣ. Вие не сте видѣли тази поправка.

Министъръ С. Ганевъ: Но защо не кажете и другото, г. Търкалановъ? Всичкитѣ тѣзи, които сѣ закупили мѣста, азъ ще ги прочета по редъ, нека се впишатъ въ дневницѣ. Акционерно д-во „Лондонъ“, текстилна фабрика въ София — купило 6 декари, които по Мусмановия планъ сѣ опредѣлени за залесяване. Акционерно д-во „Иванъ Казанджиевъ“ — купило 21 декари за земеделѣе, воененъ теренъ, отчуждава се. Асенъ Василевъ Христовъ — 5 декара, воененъ теренъ. Братя Стайнови — 3 декара и 2.28 ара, воененъ теренъ. Единъ единственъ щастливецъ отъ тѣзи двадесетъ случая е нѣкой си Г. З. Алкалай — купилъ си 3 декари и 5 ара. По-нататѣкъ: д-ръ Иванъ Байновъ — 21 декари и 8 1/2 ара — земеделски теренъ, нѣма право да строи. Изглежда, че много съмъ го облагодетелствувалъ и много добре съмъ знаалъ, за да му кажа кѣде да си купи мѣсто!

Следва втори списъкъ отъ 148 души. Азъ мисля, че е излишно да занимавамъ Събранието съ данни, които оставямъ на разположение и които всѣки може да провѣри въ общината.

Вие споменахте, най-сетне — макаръ че не обичамъ да мѣся тия работи — и щурецъ на министъръ Ганевъ. Той купилъ мѣсто 800 метра. Отидоха за залесяване. Ако моятъ сродници, братя и сестри, трѣбва да скръстятъ рѣче, защото азъ съмъ министъръ, и нито да купуватъ, нито да работятъ, тогава азъ ще трѣбва да кажа, че и роднинитѣ на г. Търкаланова, който е сливенски зетъ и неговата жена е моя съседка, трѣбва да скръстятъ рѣче, защото могатъ да рекатъ, че той съ министра прави нѣщо. (Смѣхъ)

Предговорившиятъ заяви, че сѣ купени автомобили. Не сѣ купени автомобили, купени сѣ камионетки.

И. Робевъ: За областитѣ.

Министъръ С. Ганевъ: За областитѣ сѣ купени отдавна. Азъ смѣтамъ, че днесъ не може да се върши работа съ нѣкакви си файтони. Не може единъ областенъ инженеръ да обикала една областъ, въ която има 4.000 ккм. пѣтища, съ файтонъ. Ако пътува съ бързина 8 ккм. на часъ, ще му трѣбватъ 7 месеци, за да обиколи всички пѣтища. Автомобилътъ не е луксъ, г-да! За смѣтка на камионетката, която купихме на околйския инженеръ, ще продадемъ файтона. Нѣмаме нужда отъ файтони, нѣмаме нужда отъ коне, които ядатъ, безъ да вършатъ работа, защото 300—400—500 ккм. пѣтища не могатъ да се обикалятъ съ файтонъ и защото това, което ще дадемъ за файтона и това, което ще платимъ за дневни пари на този, който минава за нѣколко дена 100 ккм., напълно покрива сумата за камионетката. А тия камионетки струватъ по 53.000 л. едната.

Накрая, г-да, ще кажа, че азъ бихъ желалъ да бѣда критикуванъ, но критикуванъ съ данни. Никога предъ Народното събрание — поне третѣ пѣти досега, когато съмъ излизалъ да говоря предъ него — не съмъ излѣзълъ да го занимавамъ съ общи приказки. Азъ съмъ давалъ цифри. Възможно е да грѣша. Ще ме критикувате, ще ме поправите. Ако съмъ неоправимъ, ще си тегия последствията. Но да ме критикувате съ общи приказки и съ невѣрни цифри, които не можемъ да четемъ или четемъ умишлено криво — това го наричамъ заблуждаване. Това ще руши и ще трови Парламента. Ние ще трѣбва да се откажемъ отъ тая практика. (Рѣжкоплѣскания отъ дѣсно и центъра)

Азъ не съмъ се считалъ никога задълженъ да се обяснявамъ нѣкъде, защото мисля, че всѣки, който иска да знае какво съмъ и какво е моето минало, ще намѣри всичко това навсѣкѣде. Моето чело за моето минало стои открито. Но понеже това се повтаря като една парола, като единъ заговоръ отъ лѣвата страна — това се повтори отъ г. Илиевъ, отъ г. Григоръ Василевъ, отъ г. Търкалановъ — и въ края на краищата заключението имъ е: „Вземи си паяката и си отивай“, азъ заявявамъ на тѣзи господа, че не сѣмъ тѣ, които ще опредѣлятъ, кой ще бѣде министъръ въ тая страна. („Браво!“ и рѣжкоплѣскания отъ дѣсно и центъра и възражения отъ лѣво) Другъ единъ има, който, независимо отъ Парламента, има правото да назначава министритѣ. (Рѣжкоплѣскания отъ дѣсно и възражения отъ лѣво)

Азъ заявявамъ — да бѣда пачисто по всички въпроси — заявявамъ ясно и категорично, да ме чуете и вие, да ме чуятъ и всички, да ме чуятъ и вѣтъ, че нѣма нищо въ моята дейностъ, което може да падне като петно на моето чело; че азъ, колкото и скромнъ, колкото и незначителенъ, считамъ, че съ своитѣ действия и работа все пакъ съмъ положилъ, ако не много, то поне най-малкитѣ усилия, за да стигнемъ до Парламента и вие да стигнете до тая свещена сграда (Рѣжкоплѣскания отъ дѣсно и центъра), която и вие наричате свещена. И азъ бихъ желалъ да бѣде тя действително свещена, не като въ нея се говорятъ клюки, а съ дѣла, които отговарятъ на нуждитѣ на народа. Никой не може да мисли, че въ свѣта може да има държавна безъ парламентъ. Но никой не може да сѣди отъ туй, че дейността на известно лице е критикувана въ Парламента, че то е противъ Парламента. Не съмъ азъ, който конспирирамъ, но съмъ въ състояние да заявя — и може би ще чуете — че има други въ тая страна, които конспириратъ и противъ Парламента, и противъ държавата, и противъ царъ. (Рѣжкоплѣскания отъ дѣсно и центъра. Възражения отъ лѣво) На тѣхъ българското правителство, българската властъ ще тури своята тежка рѣка. А на ония, които конспириратъ тукъ, Парламентътъ ще отрѣже крилетѣ и ще ги прати тамъ, гдето имъ е мѣстото. („Браво!“ и бурни и продължителни рѣжкоплѣскания отъ дѣсно и центъра)

Председателствуващъ Г. Марковъ: Пристигваме къмъ гласуване. Ония г. г. народни представители, които приематъ чл. 3, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Ще се докладва чл. 4.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„Чл. 4. Необходимитѣ кредити за изплащане на поетитѣ задължения по тая законъ — погашения и ликви се предвиждатъ ежегодно въ бюджета на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата, начиная отъ 1939 бюджетна година“.

Председателствуващъ Г. Марковъ: Които приематъ чл. 4, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Давамъ 15 м. почивка.

(Следъ почивката)

Председателствуващъ Г. Марковъ: Г. г. народни представители! Заседанието продължава.

Съ приемането на чл. 4 отъ законопроекта за разрешаване на министъра на желѣзницитѣ и пристанищата да поеме задължение за нуждитѣ на българскитѣ държавни желѣзници и пристанища въ размѣръ на 1.000.000.000 л., платими за повече отъ три бюджетни години, законопроектътъ се прис на второ четене и, следователно, следъ като се публикува, ще влѣзе въ сила.

Има думата г. министърътъ на желѣзницитѣ.

Министъръ М. Йововъ: Г. г. народни представители! Повдигнаха се два въпроса: единиятъ бѣше за свободната зона и другиятъ — за корабоплаването. По първия въ-

просъ азъ си взехъ бележка и ще се постарая да го подновя презъ тази редовна сесия. По втория въпросъ също си взехъ добра бележка отъ вашето настроение презъ първата извънредна сесия, въпросътъ се проучи и вървамъ, че ще може презъ тази сесия да го поднеса на вашето внимание, за да кажете вашата компетентна дума по него.

Г. г. народни представители! По закона, който вие сега гласувахте, за 1.000.000.000 л. кредитъ за желѣзницитѣ, азъ изказахъ своето мнение при първото четене на законопроекта, а сега ще прибавя и следното. Спокойното разглеждане на този законопроектъ, а също така и единодушното му почти присматане отъ всички, радва наистина министъра на желѣзницитѣ и той благодарни на Народното събрание за този жестъ. Но това не е толкова важно. Г. г. народни представители! Този жестъ радва 18.000 български желѣзничари. (Ржкоплѣскания) Чрезъ този вашъ жестъ ще бѣдатъ намалени мъкитѣ имъ при службата, при тежката желѣзнопътна обстановка, при която сѣ поставени да работятъ. Поради това въ този моментъ тѣ сѣ отправили погледитѣ си къмъ васъ и отъ сърдце ви благодарятъ за този вашъ жестъ. (Ржкоплѣскания) А азъ ви заявявамъ, че както досега, така и занаятъ, тѣ ще стоятъ твърдо на позициитѣ на стопанска България, за да защитаватъ голѣмитѣ интереси на българския народъ. (Ржкоплѣскания) Но този вашъ жестъ, г. г. народни представители, трѣбва да радва и васъ, затова защото вие чрезъ него издигнахте престижа на Парламента. Чрезъ него за лишенъ пътъ доказвахте, че българското народно представителство може да дава тогава, когато трѣбва, за да отговори на зиналитѣ жизнени нужди на българския народъ. (Ржкоплѣскания) Споредъ мене — азъ мисля, че не грѣша — вие изиграхте една историческа роля, която, обаче, ще преценятъ тѣзи, които идватъ следъ насъ. (Ржкоплѣскания)

Председателствуващъ Г. Марковъ: Минаваме къмъ втора точка отъ дневния редъ —

ВТОРО ЧЕТЕНЕ ЗАКОНОПРОЕКТА ЗА ДОПЪЛНИТЕЛЕНЪ БЮДЖЕТЕНЪ КРЕДИТЪ ПО БЮДЖЕТА НА ГЛАВНАТА ДИРЕКЦИЯ НА ЖЕЛѢЗНИЦИТЪ И ПРИСТАНИЩАТА ЗА 1938 БЮДЖЕТНА ГОДИНА.

Има думата г. докладчикътъ.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата за 1938 бюджетна година“.

Председателствуващъ Г. Марковъ: Които приематъ заглавието на законопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: Г. г. народни представители! Въ първоначалния проектъ, който се прие на първо четене, бѣше предвидено кредитътъ да бѣде 66.250.000 л. Въ бюджетарната комисија г. министърътъ на желѣзницитѣ и г. министърътъ на финанситѣ съобщиха, че презъ Министерския съветъ е минало следното измѣнение, което прие и самата бюджетарна комисија: кредитътъ отъ 66.250.000 л. да стане 116.250.000 л., като къмъ таблицата най-накрая, се прибавя единъ новъ параграфъ 131а съ следното съдържание: (Чете) „Вноска отъ Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата въ бюджета на Главната дирекция на строежитѣ — 50.000.000 л.“. И така, 66.250.000 л. плюсъ 50.000.000 л. правятъ 116.250.000 л. Това е измѣнението, внесено отъ бюджетарната комисија. При гласуването на този параграфъ ще ви кажа и обясненията, които даде г. министърътъ на благоустройството за нуждитѣ, които предизвикватъ увеличението на този кредитъ. (Чете)

„Чл. 1. Разрешава се допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата за 1938 бюджетна година въ размѣръ на 116.250.000 л., съгласно съ приложената подробна таблица.

ПОДРОБНА ТАБЛИЦА

за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата за 1938 бюджетна година.

§ 3. — Надници на временни работници и пр. — 5.500.000 л.“

Председателствуващъ Г. Марковъ: Които приематъ § 3, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„§ 5. — Надници на временни работници и пр. — 1.000.000 л.“

Председателствуващъ Г. Марковъ: Които приематъ § 5, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„§ 7. — Надници за поддържане телеграфна и телефонна мрежа и пр. — 500.000 л.“

Председателствуващъ Г. Марковъ: Които приематъ § 7, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„§ 19. — Надници и пр. — 300.000 л.“

Председателствуващъ Г. Марковъ: Които приематъ § 19, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„§ 24. — Пътни и дневни пари — 500.000 л.“

Председателствуващъ Г. Марковъ: Които приематъ § 24, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„§ 26. — Косвено възнаграждение — 1.000.000 л.“

Председателствуващъ Г. Марковъ: Които приематъ § 26, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„§ 34. — Гориво: брикети, въглища и др. — 31.500.000 л.“

Председателствуващъ Г. Марковъ: Които приематъ § 34, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„§ 36. — Електрическа енергия, вода и др. — 3.500.000 л.“

Председателствуващъ Г. Марковъ: Които приематъ § 36, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„§ 45. — Материали дървени и др. — 3.000.000 л.“

Председателствуващъ Г. Марковъ: Които приематъ § 45, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„§ 47. — Метални издѣлия и др. — 500.000 л.“

Председателствуващъ Г. Марковъ: Които приематъ § 47, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„§ 48. — Материали зидарски и др. — 500.000 л.“

Председателствуващъ Г. Марковъ: Които приематъ § 48, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„§ 52. — Материали за долна постройка и др. — 8.100.000 л.“

Председателствуващъ Г. Марковъ: Които приематъ § 52, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„§ 64. — За изплащане по компенсационната сдѣлка — 1.800.000 л.“

Председателствуващъ Г. Марковъ: Които приематъ § 64, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„§ 65. — Направа, поправка и преправка на здания и пр. — 2.000.000 л.“

Председателстващъ Г. Марковъ: Има думата народният представител г. Христо Мирски.

Х. Мирски: (Отъ трибуната) Нѣмамъ нищо противъ сумитъ, които се гласуватъ. Вземамъ поводъ отъ този параграфъ, за да отправя единъ апелъ къмъ г. министра на желѣзницитѣ — да надникне повечко въ нашитѣ гари, особено въ ония помѣщения, кждето нашитѣ желѣзничари, следъ дългия и уморителенъ трудъ, сж принудени да почиватъ или да изпълняватъ своята резервна служба. Надникнахъ въ едно помѣщение при гара Горна-Орѣховица — една обстановка, която отнема всѣкава възможностъ за почивка. Сжщото това е при други гари. При тоя тежъкъ и уморителенъ трудъ на нашитѣ желѣзничари, които де-нонощно работятъ, и работитѣ упорито, налага се да се положатъ грижи за тия помѣщения, кждето тѣ трѣбва да почиватъ или да изпълняватъ резервната си служба. Тамъ нѣма приспособления за обикновено измиване и почистване, а това налага хигиената при такъвъ уморителенъ трудъ.

Тоя е апелътъ, който отправямъ къмъ г. министра на желѣзницитѣ.

Председателстващъ Г. Марковъ: Ще гласуваме § 65, както се докладва.

Кои то приематъ § 65, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„§ 73. — Наемъ на помѣщения — 200.000 л.“

Председателстващъ Г. Марковъ: Които приематъ § 73, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„§ 94. — Мостове, надлѣзи, подлѣзи и насипитѣ имъ и пр. — 1.500.000 л.“

Председателстващъ Г. Марковъ: Които приематъ § 94, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„§ 96. — Строителни материали и пр. — 1.500.000 л.“

Председателстващъ Г. Марковъ: Които приематъ § 96, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„§ 97. — Направа паважи, шосировки и пр. — 500.000 л.“

Председателстващъ Г. Марковъ: Които приематъ § 97, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„§ 99. — Доставка на телеграфни, телефонни и сигнални апарати, жици и пр. — 1.000.000 л.“

Председателстващъ Г. Марковъ: Които приематъ § 99, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„§ 100. — Осигурителни инсталации — 1.850.000 л.“

Председателстващъ Г. Марковъ: Които приематъ § 100, както се докладва, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: (Чете)

„Новъ § 131а. — Вноска отъ Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата въ бюджета на Главната дирекция на строежитѣ — 50.000.000 л.“

Този новъ параграфъ, както ви казахъ, се добави въ бюджетарната комисия съ съгласието на респективнитѣ министри.

Председателстващъ Г. Марковъ: Има думата г. министърътъ на общественитѣ сгради, пѣтищата и благоустройството.

Министъръ С. Ганевъ: (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! При разглеждането на законопроектъ въ бюджетарната комисия пояснихъ, за какво се иска сумата 50.000.000 лева. Заедно съ туй обещахъ да направя въ пле-

нума на Народното събрание декларацията, която сега последва.

Въ настоящия моментъ сж въ строежъ около 270 км. нови желѣзнопѣтни линии. Тѣ сж следнитѣ и се намиратъ въ следното положение, което ще ви съобщи веднага.

Желѣзнопѣтната линия Карлово—Казанлъкъ. Отъ страната на Казанлъкъ е положенъ вече 21 км. релсовъ пѣтъ, отъ страната на Карлово—6 км. Оставатъ още 2 км. до гара Левски, до гдето е опредѣлено за тази година да стигне позата отъ страната на Карлово. Завършватъ се зданията. Следъ 15—20 дни ще се завършатъ земленитѣ работи между Казанлъкъ и Калоферъ, или на 36 км. отъ гара Казанлъкъ. Следъ това ще се работятъ усилено земленитѣ и скални работи въ участъка на гара Левски до гара Калоферъ на едно протежение отъ 14 км. Мостоветѣ водостойитѣ сж завършени по цѣлата линия.

Желѣзнопѣтната линия Шуменъ—Карнобатъ, 133 км. Завършено е полагането на релсовия пѣтъ отъ Шуменъ до Смѣдово 26 км., и отъ Карнобатъ до Комарево 1 км. Съ това програмата за тази частъ отъ линията за тази година е изпълнена. По останалата частъ отъ линията — 89 км. — се работятъ зданията, хващатъ се основитѣ и голѣмитѣ мостове, пробиватъ се тунелитѣ и се правятъ голѣмитѣ насипи. Най-важната работа е пробиването на тунелитѣ и, както споменахъ вчера, ще продължимъ да вършимъ и презъ зимата.

Желѣзнопѣтна линия Бургасъ — Поморие, 25 км. Положени сж релситѣ отъ страната на Бургасъ на 13 км. Завършватъ се зданията. Всички водостойи, мостове и землени работи сж завършени. Работи се водоснабдяването на гара Поморие. Ще бѣде завършена тази година, разбира се, при условие, че времето не ще ни попрѣчи.

Желѣзнопѣтна линия Горна-Джумая—Изворитѣ, 16,5 км. Хващатъ се основитѣ на голѣмитѣ мостове надъ р. Струма. Работятъ се нѣкои здания и голѣмитѣ изкопи и насипи. Ще се завърши следната година.

Желѣзнопѣтна линия Крумово — Преславъ, 7 км. Завършена окончателно. Прави се рампа за износъ на свини на гара Преславъ. Линията е пусната предварително въ експлоатация.

Желѣзнопѣтна линия Долень-чишликъ — Старо-Орѣхово, 5,5 км. Релсовитѣ пѣтъ е положенъ вече до гара Долень-чишликъ. Завършватъ се зданията. Въ скоро време линията ще бѣде готова за откриване въ редовна експлоатация. Завършена е, значи, тази година.

Желѣзнопѣтна линия Софийска околорѣстна, 11 км. Баластрира се участъкътъ отъ Подуене до гара Семинарията. Работи се усилено надлѣзътъ при Ижкнерната работилница на шосето и трамвая за Княжево, а така сжщо и подпорнитѣ стени надъ голѣмия изкопъ къмъ него. Завършватъ се зданията на гара Лагера. Ще се завърши тази година.

Желѣзнопѣтна линия Якоруда — Изтокъ, 76-сантиметрова, 19 км. Положени сж вече релситѣ на едно протежение отъ 10 км. Завършени сж всички мостове и водостойи отъ гара Якоруда до гара Бѣлица. Завършватъ се зданията и известни землени и скални работи. Ще се завърши тази година.

Вследствие на усиленитѣ работи по всички тѣзи линии, сумитѣ, съ които се разполагаше по тазгодишния бюджетъ, сж привършени. Тѣй като се наложи да се платятъ траверситѣ, които сж необходими за следната година, и по-малко траверситѣ се доставяха отъ Министерството на земедѣлието, което бѣше работило съ надничари отъ горското население, трѣбваша пари, за да се плати на тия работници, да се избѣрза съ изплащането. Този разходъ, който трѣбваше да бѣде отнесенъ къмъ следната година, се извърши сега. За да могатъ навреме да се импрегниратъ траверситѣ, купиха се и съответни материали отъ странство — единъ новъ разходъ, съ който сжщо се избѣрза, само за да се довършатъ траверситѣ и да може презъ следната година да се положатъ релситѣ по останалата частъ отъ линиитѣ.

Въ настоящия моментъ и презъ последнитѣ месеци се намиратъ въ работа по новитѣ линии около 12.000 работници. Яви се въпросъ: дали следва да прѣстанемъ работитѣ, поради липса на кредити, и да оставимъ тѣзи 12.000 работници безъ работа преждевременно, безъ да ни прѣчи времето; дали да продължимъ работитѣ по хващането на основитѣ на голѣмитѣ мостове по Струма и по другитѣ рѣки сега, когато рѣкитѣ сж въ маловодие, или да ги отложимъ за следната година? Ако ги отложимъ, следната година пакъ ще трѣбва да чакаме маловодие, за да извършимъ тѣзи работи, защото презъ време на пълноводие тѣ не могатъ да бѣдатъ извършени.

При това положение, намъри се, че единственият изходъ е да се помоли Народното събрание да гласува сумата 50.000.000 л., която ще се даде отъ наличните суми на Главната дирекция на железниците, при задължението тия 50.000.000 л., които ще служатъ за довършване на линиитъ, да бъдатъ върнати на същата, разбира се, когато ще се приема бюджетътъ отъ Народното събрание. Не получимъ ли тоя кредитъ, 12 хиляди чифта ръже ще трѣбва да сиратъ да работятъ и да изкарватъ препитанието на своитъ семейства, а заедно съ това ще трѣбва да закъснитъ работитъ.

Прочее, азъ мисля, че въ интереса на народното стопанство, на което служатъ тия линии, и въ интереса да се подпомогнатъ работещитъ по тѣзи линии, макаръ и сегизтогизъ да работятъ при неизгодни условия, Народното събрание ще гласува исканото прехвърляне на тази сума отъ Главната дирекция на железниците къмъ Главната дирекция на строежитъ. (Ръкоплѣскания отъ центъра и дѣсно)

Председателствуващъ Г. Марковъ: Ще гласуваме.

Който приематъ новия § 131а съ текстъ: „Вноска отъ Главната дирекция на железниците и пристанищата въ бюджета на Главната дирекция на строежитъ — 50.000.000 л.“, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Сега ще гласуваме чл. 1 отъ законопроекта, заедно съ токущо приетия новъ § 131а, въ размѣръ на 116.250.000 л.

Който приематъ чл. 1 така, както се прочете отъ г. докладчика, въ размѣръ на 116.250.000 л., моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ С. Колчевъ: Г. г. народни представители! Вследствие на измѣнението на цифрата въ чл. 1 отъ 66.250.000 л. на 116.250.000 л., бюджетарната комисия прие и текста на чл. 2 съ същото измѣнение въ цифрата отъ

66.250.000 л. на 116.250.000 л. Вследствие на това чл. 2 добива следната редакция: (Чете)

„Чл. 2. Разходитъ по тоя допълнителенъ бюджетенъ кредитъ, на сума 116.250.000 л., да се покриятъ съ частъ отъ постъпилитъ въ повече приходи по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1938 бюджетна година“.

Председателствуващъ Г. Марковъ: Ще гласуваме.

Който г. г. народни представители присматъ чл. 2 така, както се докладва отъ г. докладчика, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Съ това гласуване се приема окончателно законопроектътъ за допълнителния бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на железниците и пристанищата за 1938 бюджетна година.

Ще вдигнемъ заседанието за срѣда, 9 ноемврий, понеже въ вторникъ, 8 ноемврий, е празникъ — Димитровденъ. Г-нъ министре, какъвъ дневенъ редъ предлагате?

Министъръ Г. Маневъ: Моля г. г. народнитъ представители да се съгласятъ за заседанието въ срѣда дневниятъ редъ да бѣде следниятъ:

Второ четене законопроекта за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на държавата за 1938 бюджетна година.

Председателствуващъ Г. Марковъ: Който г. г. народни представители присматъ предложението на г. министра на народното просвѣщение, да имаме заседание въ срѣда, 9 т. м., съ дневенъ редъ, който той съобщи, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Затварямъ заседанието.

(Затворено въ 18 ч. 30 м.)

Подпредседателъ: Г. МАРКОВЪ

Секретари: { Д-РЪ П. ЯЛАМОВЪ
П. МАРКОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ